БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 222 (18.400). • Душанба, 1982 йил 27 сентябрь • Баҳоси 3 тийин.

КЕЧА БОКУДА ОЗАРБАЙЖОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОЗАРБАЙЖОН ССРГА ЛЕНИН ОРДЕНИ ТОПШИРИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИСИ БЎЛИБ ЎТДИ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БОШ СЕКРЕТАРИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ЁРҚИН НУТҚ СЎЗЛАДИ ВА ҚАРДОШ ОЗАРБАЙЖОНГА ВАТАННИНГ ОЛИЙ МУКОФОТИ — ЛЕНИН ОРДЕНИНИ ТОПШИРДИ.

ОЗАРБАЙЖОН ХАЛҚИНИНГ МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛИГИ

БОКУДА ОЗАРБАЙЖОН ССРГА ЛЕНИН ОРДЕНИ ТОПШИРИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

БОКУ, 26 сентябрь. (ТАСС махсус мухбирлари А. Беликов, Е. Иванов). Озарбайжон меҳнаткашлари саноатда, қишлоқ хўжалигида, социал тараққиётда, фан ва маданиятда эришган барча муваффақиятларини КПСС ленинча миллий сиёсати муттасил амалга ошириб келинаётганлиги билан боғламоқдалар. Озарбайжон СССРнинг қардош халқлари билан ягона сафда гуллабяшнаётган республика бўлиб қолди.

Бугун В. И. Ленин номидаги саройда Озарбайжон Компартияси Марказий Комитети ва республика Олий Советининг Озарбайжон ССРга Ленин ордени топширилишига бағишланган тантанали мажлиси бўлиб ўтди. Республика ўнинчи беш йилликда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш соҳасида эришган катта муваффақиятлари учун ана шу орден билан мукофотланди.

Сарой залининг саҳнасида — В. И Лениннинг скульптура бюсти. Бу ерда Озарбайжон ССР байроғи, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг эсдалик байроғи, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи кўзга ташланади.

Залда Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари, Озарбайжон ССР Олий Советининг депутатлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, партия ветеранлари, саноат ва қишлоқ хўжалиги илғорлари, фан ва маданият арбоблари ҳозир бўлишган.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежневни гулдурос ва давомли қарсаклар билан ўринларидан туриб кутиб олдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. А. Алиев, Озарбайжон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. А. Халилов, республика Министрлар Советининг Раиси Г. Н. Сеидов, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, донгдор меҳнат аҳллари, ҳарбий бошлиқлар мажлис президиумидан жой олдилар.

Президиумда КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети бўлимининг мудири Л. М. Замятин, КПСС Марказий Комитети ишлар мудирининг ўринбосари М. Е. Могилевец бор эдилар.

Ўртоқ Г. А. Алиев тантанали мажлисни очатуриб, Леонид Ильич Брежневни қизғин ва самимий табриклади. У СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида ўртоқ Брежневнинг келиши совет кишилари интернационализми ва қардошлигининг катта байрами, республикадаги барча кишилар учун юксак шараф ва зўр қувонч эканлигини айтди. Ўртоқ Алиев таъкидладики, Леонид Ильич билан учрашувлар ва суҳбатлар чоғида Боку аҳолиси изҳор этаётган самимий, сидқидил туйғулар, шунингдек бу залда ҳукм сураётган тантанали, байрамона вазият ҳам — буларнинг ҳаммаси — Озарбайжон меҳнаткашларининг Леонид Ильич Брежневга бўлган қизғин меҳр-муҳаббати, астойдил миннатдорчилигининг, Коммунистик партия ва Совет давлатининг ички ҳамда ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллабқувватлаётганлигининг ифодасидир.

СССР ва Озарбайжон ССР Давлат гимнлари янграйди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси якдиллик билан мажлиснинг фахрий президиумига сайланади.

Ўртоқ Л. И. Брежневга сўз берилади. Ҳамма ўрнидан туриб Леонид Ильични узоқ давом этган қарсаклар билан табриклайди.

(Давоми иккинчи бетда).

Озарбайжон ССР байроғида учта Ленин ордени, Октябрь Революцияси ордени ва Халқлар дўстлиги ордени порлаб туради. Бу — Озарбайжон халқининг меҳнат қаҳрамонлиги далилидир. Суратда: Озарбайжон ССРга Ленин ордени топширилишига бағишланган тантанали мажлис. Минбарда — ўртоқ Л. И. Брежнев.

(ТАСС телефотоси).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Азиз ўртоқ Алиев!

Азиз ўртоқлар!

Бугун мен республикага Ватаннинг олий мукофоти — Ленин орденини топширишим лозим. Озарбайжон бу мукофотга саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ва қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ўнинчи беш йиллик топшириқларини бажаришдаги катта ютуқлари учун сазовор бўлганлиги маълум. **(Қарсаклар).**

Энди Озарбайжон ССР байроғида Октябрь Революцияси ва Халқлар дўстлиги орденлари билан бирга учта Ленин ордени порлаб туради. **(Қарсаклар).** Бу — Озарбайжон халқи меҳнатдаги қаҳрамонлигининг, мангу барҳаёт Ленин ишига содиқлигининг яққол далилидир. **(Давомли қарсаклар).**

Озарбайжоннинг кўпгина шонли ишларидан унинг мамлакат экономикасига қўшаётган ҳиссаси тобора ортиб бораётганини алоҳида уқтириб ўтмоқчиман. Республика иқтисодий ва социал ривожланиш давлат планлари ва юксак социалистик мажбуриятларни ҳар йили тўла ва ошириб бажармоқда, ижтимоий ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтирмоқда. Бу КПСС XXVI съездида юқори баҳо олганлигини биласизлар. **(Қарсаклар).**

Ўтган беш йиллик саноат ва қишлоқ хўжалигида тўрт йилу икки ярим ойда бажарилди. Бу тармоқлар 1981 йил планини муддатидан илгари тугаллади. Электр энергетика, нефтни қайта ишлаш, машинасозлик, енгил ва озиқ-овқат саноатининг муҳим объектлари ўз вақтида ишга туширилди. Ишларингиз ҳозирги — 1982 йилда ҳам муваффақиятли давом этмоқда. **(Қарсаклар).**

Республика меҳнаткашлари мамлакатнинг Озиқ-овқат программасини бажариш учун кўп иш қилмоқдалар. Улар бултур бир миллион тоннадан кўпроқ пахта, бир миллион 600 минг тоннадан зиёд узум, 640 минг тонна сабзавот топширдилар. **(Қарсаклар).**

Озарбайжон давлатга ғалла сотиш социалистик мажбуриятларини иттифоқдош республикалар орасида яна биринчи бўлиб бажарганлигини зўр мамнуният билан қайд этиб ўтмоқчиман. **(Қарсаклар).** Азиз ўртоқлар, меҳнатдаги катта ғалаба учун партия Марказий Комитети билан ҳукуматнинг самимий миннатдорчилигини қабул этгайсизлар. **(Давомли қарсаклар).**

Хўш, бу муваффақиятларнинг калити нимадан иборат? Аввало шундан иборатки, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитети, унинг ҳурматли ўртоғимиз Гейдар Алиевич Алиев бошчилигидаги бюроси партия йўлини принципиаллик, изчиллик ва зўр ғайрат билан турмушга татбиқ этмоқдалар. **(Қарсаклар).** Муваффақиятларнинг калити шундан иборатки, республика партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжалик органлари аниқ мақсадни кўзлаб, аҳиллик билан бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилмоқдалар. **(Қарсаклар).**

Улар меҳнаткашларни планларнинг барча тармоқларда ва ҳамма кўрсаткичлар бўйича бажарилиши учун курашга отлантиришга муваффақ бўлдилар, кадрларни топширилган иш учун юксак масъулият руҳида тарбияламоқда. **(Қарсаклар).** Экономикани ривожлантириш вазифалари ишлаб чиқариш самарадорлигини янада оширишнинг мустаҳкам негизида, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, хўжалик юритиш услуби ва методларини яхшилаш ҳисобига ҳал этилмоқда. **(Қарсаклар).**

Тўғри, амалий ёндашиш, моҳирона партиявий раҳбарлик, ишга ижодий ёндашиш, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш туфайли мана шуларга эришилди. Ижрони контроль қилиш ва текшириш, интизом ва уюшқоқлик, меҳнат коллективларининг ташаббусига таяниш, кадрлар ишини доимо такомиллаштириш, юксак талабчанлик нақадар муҳимлигини сизларнинг тажрибангиз яна бир карра тасдиқлаб турибди.

Республикада яхши иш кайфияти, соғлом маънавий-сиёсий муҳит, интернационализм ва халқлар қардошлиги руҳи ҳукм сураётганини мамнуният билан қайд этамиз. **(Давомли қарсаклар).**

Мен тўрт йил муқаддам Бокудаги тантаналарда сўзлаган нутқимда бир қанча мулоҳаза ва истаклар айтган эдим. Ўшанда маҳсулотнинг сифати тўғрисида, хизмат кўрсатиш соҳасидаги камчиликлар ҳақида, меҳнат ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш тўғрисида гапирилганлиги эсимда. Республика партия ташкилоти танқиддан зарур хулосалар чиқариб олганини, гарчи ҳали ҳамма масалалар ҳам ҳал этилмаган бўлсада, бир қанча участкалардаги аҳволни тўғрилаб олганлигини бугун мамнуният билан айта оламан.

Танқидга амалий иш билан жавоб бериш, юксак партиявий масъулиятнинг, коммунистлар партия билан халқ олдидаги ўз бурчини тўғри тушунганлигининг нишонасидир. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар, янги учрашувдан фойдаланиб, сизларнинг эътиборингизни янада зўр ғайрат билан ҳал этиш лозим бўлган яна баъзи бир масалаларга қаратиб ўтмоқчиман.

Озарбайжон — мамлакатда нефть етказиб берувчи энг кекса районларнинг бири. Нефть қазиб олиш соҳасида у жуда катта тажриба орттирган. Бу тажрибадан ҳозир бошқа жойларда ҳам фойдаланилмоқда. Ҳозир ҳам республика йилига 14 миллион тоннадан кўпроқ нефть бермоқда. Унинг учдан икки қисми Каспий денгизи тубидан қазиб олинмоқда.

Бироқ кейинги йилларда нефть қазиб чиқариш камая бошлади. Иш шароитлари анча мураккаблашди, албатта. Анча чуқур кон-қудуқлар пармалашга, денгизга тобора ичкарилаб боришга тўғри келмоқда. Бу эса янги техникавий ва ташкилий ечимларни талаб қилади. Шонли новаторлик анъаналарига эга бўлган Озарбайжон нефтчилари бу вазифаларни уддалай оладилар, деб ўйлайман. **(Қарсаклар).** Нефть қазиб олишни барқарорлаштирибгина қолмай, шу билан бирга уни кўпайтириш вазифаларини ҳам ҳал этиш мумкин ва лозим. **(Қарсаклар).**

Ҳозир мамлакатнинг энергетика программасини ишлаб чиқиш ниҳоясига етмоқда. Барча республикалар, шу жумладан Озарбайжон энергетикасини ҳам мустаҳкамлашда янги куч-ғайратлар сарфлаш керак бўлади. Бу иш нефть-газ қазиб чиқариш ва нефтни қайта ишлаш саноатини техника билан қайта қуроллантиришни, янги энергетика қувватларини ишга туширишни, энергия ресурсларини жуда қаттиқ иқтисодий тежашни ўз ичига олади. Шу муносабат билан Озарбайжон ва Шамхор электр станцияларини, шунингдек денгиздан нефть қазиб чиқариш учун чуқур сувга ўрнатиладиган тиргаклар заводини ўз вақтида қуриб битказиш айникса муҳимдир.

Умуман республикангизнинг партия ташкилотлари халқ хўжалик планларининг бажарилиши устидан контролликни кучайтирдилар. Аммо уй-жой қурилишида бу контроллик ҳали етарли равишда самарали эмас. Уй-жой, мактаблар, болалар боғчалари, бошқа социал объектлар кўпинча ўз вақтида ишга туширилмаяпти. Бу объектларни қуриш сифати ҳам унчалик юқори эмас. Бу — тартибсизлик, ўртоқлар. Одамларнинг талаб ва эҳтиёжлари бизда ҳамиша биринчи ўринда туриши керак. **(Давомли қарсаклар).**

Уй-жойни тақсимлашга жуда қатъият билан ёндашиш ҳам зарур. Шу масалалар юзасидан КПСС Марказий Комитетига кўп шикоят, шу жумладан Озарбайжондан ҳам шикоятлар тушмоқда. Боку шаҳар партия комитети бўшаб қолган квартираларни тақсимлашда ўрнатилган тартибни бузиш ҳолларига принципиал партиявий баҳо бериб, тўғри иш қилди. **(Қарсаклар).**

Мана шундай бир масала ҳам муҳимдир. Республикада деҳқончилик маҳсулоти йил сайин муттасил кўпайиб бораётган бўлса ҳам, гўшт, сут, тухум ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш имкониятларидан ҳали етарли равишда фойдаланилмаяпти. Чорвачиликни тубдан яхшилашда, наслчилик ишини, ем-хашак етиштиришни йўлга қўйишда резервлар бор. Озарбайжон қишлоқ хўжалиги ходимлари картошка етиштиришни анча кўпайтириб, аҳолининг шу маҳсулотга бўлган эҳтиёжларини тўла-тўкис қондириши мумкин.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР—ҲИНДИСТОН ҚЎШМА ДЕКЛАРАЦИЯСИ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Ҳиндистон Республикаси,

иккала мамлакат халқлари ва ҳукуматлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик анъаналарига асосланиб, уларнинг Совет—Ҳиндистон муносабатларини янада ривожлантириш ва чуқурлаштиришга бўлган хоҳиш-иродасини изҳор этиб,

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Устави мақсадлари ва принципларига мувофиқ ўзларининг халқлар ўртасида тинчлик ва ҳамкорликни таъминлаш ишига содиқ эканликларини таъкидлаб,

халқаро муносабатларда тинч-тотув яшаш принципларининг қарор топтирилиши барча халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушишига ишончлари комил бўлиб,

халқаро вазият ёмонлашганлигидан, қуролланиш пойгаси авж олдирилаётганлигидан ҳамда уруш хавфи кучайиб бораётганлигидан ташвиш билдириб ва тинчлик ҳамда халқаро хавфсизликни сақлаб қолиш учун ўз масъулиятини англаб,

халқаро ҳамжиҳатлик ва кескинликни юмшатиш манфаатлари йўлида, халқларнинг миллий мустақиллигини қўллаб-қувватлаш йўлида, империализм, янги ва эски мустамлакачилик, ирқчилик ва апартеиднинг ҳар қандай кўринишларига қарши биргаликда куч-ғайрат сарфлашга азму қарор бериб,

ўз ўрталарида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома билан маҳкам боғланган мавжуд дўстона муносабатларни иккала мамлакат халқлари ва ялп.. тинчлик иши манфаатлари йўлида бундан буён ҳам тинимсиз ривожлантириш ва мустаҳкамлашга бўлган ниятларини эълон қилади.

I

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўзларининг кўп қиррали ҳамкорлиги самарали эканлигидан чуқур мамнуният изҳор қиладилар. Бу ҳамкорлик иккала мамлакатнинг қимматли бойлигидир. Иккала мамлакат раҳбарлари ва халқлари ўртасидаги ҳурмат ва ишонч, ҳамкорлик соҳалари ва формаларининг ғоят хилма-хиллиги Совет — Ҳиндистон муносабатларига хос хусусиятдир. Бу муносабатлар суверенитет, тенглик, мустақиллик, ўзаро ҳурмат ва бир-бирларининг ички ишларига ҳар қандай формада аралашмаслик принципларига қатъий риоя этилишига асосланади. Бу — турли социал-иқтисодий системалардаги давлатларнинг тинч-тотув яшашини кўрсатувчи ёрқин намунадир.

Томонлар шуни таъкидлайдиларки, тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида ўз ўрталарида тузилган шартнома СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги анъанавий дўстликнинг, улар тинчликка ва халқаро кескинликни юмшатишга содиқ эканликлари тимсолидир.

Ҳар иккала томон экономика, савдо-сотиқ, фан ва техника соҳасидаги ҳамкорлик юксак даражада ва кенг кўламда эканлигини мамнуният билан қайд этади. Бу ҳамкорлик план асосида амалга оширилиб, ўзаро манфаатли ва узоқ муддатли характердадир. Томонлар қора ва рангли металлургия, кўмир ва нефть саноати, машинасозлик ва энергетика тармоқларида ҳамкорликни янада кенгайтириш имкониятларини кўриб чиқиш тўғрисида келишиб олдилар.

Иккала томон 1986 йилга бориб, 1979 йил 14 мартида имзоланган иқтисодий, савдо ва илмий-техникавий ҳамкорликнинг узоқ муддатли программасида белгиланганидек савдо ҳажмини 1.5—2 баравар оширишни таъминлаш, шунингдек 1990 йилгача бўлган даврда савдо-сотиқни ўстиришнинг юксак суръатларини сақлаб қолишга азму қарор берганлигини таъкидлади. Шу мақсадда томонлар товар оборотини янада кенгайтириш ва савдо муносабатларининг янги формаларини қидириб топиш борасида куч-ғайрат сарфлайдилар.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўз ўрталарида фундаментал ва амалий фанлар ҳамда технология соҳасидаги ҳамкорлик кенгайтирилишини табриклайдилар. Ҳар иккала томон фан ва техниканинг бир қанча энг муҳим соҳаларида ҳамкорликни кенгайтириш имкониятлари мавжуд деган фикрга қўшилади. Томонлар ўз ўрталаридаги илмий-техникавий алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва такомиллаштиришни, шунингдек иккала мамлакатнинг фан-техника тараққиётини жадаллаштириш манфаатлари йўлида шундай ҳамкорликнинг янги соҳалари ва формаларини қидириб топишни давом эттиришни зарур деб ҳисоблайдилар.

Иккала томон ўзаро мажбуриятларни бажариш, шунингдек СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларнинг янги соҳалари ҳамда формаларини қидириб топиш ва аниқлаш билан боғлиқ ишларни ташкил этиш ва мувофиқлаштиришда иқтисодий ҳамда илмий-техникавий ҳамкорлик бўйича Совет—Ҳиндистон ҳукуматлараро комиссияси муҳим роль ўйнаётганлигини таъкидлаб ўтди. Томонлар комиссиянинг яқинда тугаган еттинчи мажлисида эришилган силжишни мамнуният билан қайд этдилар. Ана шу мажлис томонлар ташкилотларининг шу соҳада жуда яқин даврга мўлжалланган конкрет вазифаларини белгилаб берди.

Ҳиндистон томони турли соҳаларда ўзини-ўзи таъминлашга эришиш борасида Ҳиндистоннинг куч-ғайратларига Совет Иттифоқи талайгина ҳисса қўшаётганлигига юксак баҳо беради.

Томонлар СССР билан Ҳиндистон ўртасида маданий ҳамкорлик муваффақиятли ривожланаётганлигини қайд этдилар. Улар совет халқи билан ҳинд халқи ўртасида ҳамжиҳатликни чуқурлаштириш ва уларнинг маънавий ҳаётини ўзаро бойитиш манфаатлари йўлида шу алоқаларни янада мустаҳкамлашга катта аҳамият бераётганликларини таъкидладилар.

II

Томонлар дунёдаги вазият кескинлашганлиги, қуролланиш пойгаси, даставвал, ядровий қуролланиш пойгаси кучайганлиги, оммавий қирғин қуролларининг янги турлари ишлаб чиқилаётганлиги, кескинликнинг эски манбалари сақланиб қолаётганлиги ва унинг янги манбалари вужудга келаётганлиги муносабати билан жиддий ташвиш билдирадилар. Шу муносабат билан улар кескинликни камайтиришга, халқаро вазиятни соғломлаштиришга, кескинлик юмшатилишини мустаҳкамлашга ва уни дунёнинг барча районларига ёйишга қаратилган янги куч-ғайратлар сарфлашга даъват этадилар.

(Давоми учинчи бетда).

ПАХТА — ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 26 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар: иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта: учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Тошкент	6,01	52,83	5,86	48,61
Хоразм	2,46	52,69	2,61	27,75
Бухоро	2,18	52,10	1,32	9,45
ҚҚАССР	2,91	43,05	2,54	23,20
Сурхондарё	2,49	41,78	2,04	24,20
Навоий	2,43	38,46	2,10	13,21
Наманган	2,26	34,52	1,86	13,93
Андижон	2,46	32,78	1,54	5,15
Фарғона	2,14	32,16	0,93	7,20
Қашқадарё	2,14	31,26	1,80	13,63
Самарқанд	2,12	30,52	1,38	13,56
Сирдарё	4,28	26,00	5,27	28,08
Жиззах	3,68	25,04	4,22	25,14
Республика бўйича	2,82	37,58	2,58	19,63

Шу жумладан ингичка толали пахта:

Навоий	2,77	43,87	—	—
Наманган	2,32	42,00	—	—
Сурхондарё	3,11	41,92	3,55	26,27
Бухоро	1,45	24,25	—	—
Қашқадарё	3,02	22,57	0,95	3,22
Республика бўйича	2,97	35,12	2,37	16,38

ОЗАРБАЙЖОН ХАЛҚИНИНГ МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛИГИ

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши биринчи бетда).

Бу йилнинг об-ҳаво шароитлари Закавказье учун ва умуман мамлакат учун оғир келди. Қишлоқ меҳнатчилари, бутун халқимиз ҳосил учун зўр ғайрат билан курашмоқдалар. Етиштирилган дон, сабзавот, мева, картошканинг ҳар килограммини сақлаб қолиш, далаларнинг жами маҳсулотини истеъмолчига етказиб бериш муҳимдир. Барча партия, совет, хўжалик ташкилотлари бу ҳақда ғамхўрлик қилишлари лозим. (Давомли қарсаклар).

Шу ерда, Бокуда туриб, одамлар сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш учун Каспий соҳилининг, шунингдек Озарбайжон бошқа районларининг жуда катта имкониятлари тўғрисида гапирмай ўтолмайман. Роҳатижон Каспий денгизи, жануб офтоби, Озарбайжоннинг тоғ ва водийлари ҳордиқ чиқариш ва даволаниш масканлари бўлиб қолиши лозим.

Республика Компартияси Марказий Комитети шу имкониятларни ўрганиш соҳасида ташаббус кўрсатганлиги менга маълум. Бу ишни лозим даражада кенг миқёсда олиб бориш, Умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган яна бир жанубий курорт зонасини барпо этиш тўғрисида ўй- [illegible]

[illegible] риба орттирилган. (Қарсаклар).

Социалистик жамиятнинг маънавий негизлари ҳозир инсонга ҳурмат ва ишонч асосига қурилмоқда. Аммо бу ишончдан жамиятга зарар келтирадиган тарзда фойдаланаётган, шахсий камтаринликни тарк этаётган ва ҳатто давлатни алдаш — кўзбўямачилик, порахўрлик, социалистик мулкни ўғирлаш йўлига ўтиб олаётган кишилар ҳали учраб турганлиги сир эмас.

Ахлоқимизни, совет қонунларимизни поймол этаётган кишиларга нисбатан муросасизлик бутун ижтимоий турмушимизга сингдириб юборилиши лозим. Ижтимоий ахлоқ ва ҳуқуқ нормаларига риоя этиш ҳар бир совет кишиси учун табиий эҳтиёж, ўзгармас ички қонун бўлиб қолиши керак. Тарбиявий ишнинг бош вазифаларидан бири мана шудир. Бу иш партия ва совет ташкилотлари, касаба союзлари, комсомол, матбуот, телевидение ва радио фаолиятининг муҳим соҳасидир. (Қарсаклар).

Санъат, шу жумладан кино ва театрнинг катта тарбиявий кучидан ҳали тўла-тўкис фойдаланилаётгани йўқ. Дарвоқе, Озарбайжонда кино санъати, театр, адабиётнинг ижтимоий турмушга жанговарларча мана шундай [illegible]

[illegible] лоти етиштиришни кўпайтиришдаги муваффақиятлари — партиянинг халқ турмушини муттасил яхшилаш планларини, коммунистик қурилишимиз планларини рўёбга чиқаришга қўшилган яхши ҳиссадир. (Қарсаклар). Шу билан бирга бу — Ватанимизнинг халқаро майдондаги салмоғини анчагина мустаҳкамлаш, инсониятни ядро ёнғини хавфидан халос қилиш йўлидаги курашимизни, ер юзида мустаҳкам тинчлик учун курашимизни қўллаб-қувватлаш бўлади. (Давомли қарсаклар).

Кейинги вақтларда ташқи сиёсат масалалари хусусида бир неча бор гапиришимга тўғри келди. Сўнгги марта Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди хонимнинг Москвада бўлиши муносабати билан гапирдим. Шу сабабли мен ҳозир баъзи бир алоҳида моментларгагина тўхталиб ўтаман.

Аввало, шуни айтиб ўтмоқчиманки, олий даражада Москвада бўлиб ўтган Совет — Ҳиндистон музокаралари бизни астойдил қувонтиради. Бу музокаралар СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги дўст- [illegible] Ҳиндистоннинг бу ҳаракатдаги ролига ижобий баҳо бераётганлигимизни яна бир марта айтдик.

Совет Иттифоқи умуман мустамлакачилик ва ярим мустамлакачилик зулмидан халос бўлиб, мустақиллик ва тараққиёт йўлига ўтган давлатларнинг халқаро ишлардаги роли ошиши тарафдоридир. Бу мамлакатларнинг сиёсати дунёдаги вазиятга хайрли таъсир ўтказа олишига аминмиз. (Қарсаклар).

Шу сабабли бошқа социалистик мамлакатлар каби Совет Иттифоқи ҳам, Осиё, Африка, Лотин Америкаси мамлакатларининг тинч ҳамкорлиги, бирлиги ва жипслиги мустаҳкамланишининг, Африка бирлиги ташкилоти, Араб мамлакатлари уюшмаси ва бошқа шу каби ташкилотларнинг обрў-эътибори ва самарадорлиги мустаҳкамланишининг актив тарафдоридир. (Қарсаклар).

Шу билан бирга янги мустамлакачилик сиёсатини ўтказаётган империализм озодликка чиққан мамлакатлар бирлигининг ашаддий душманидир. Империалистлар араб мамлакатлари сафларидаги парчаланишни чуқурлаштириш, Африка бирлиги ташкилотининг обрўси ва таъсирини заифлаштириш учун ҳамма ишни қилаётганликлари. Америка давлатлари ташкилотидан Ғарб давлатларининг мустамлакачилик кирдикорлари манфаатлари йўлида фойдаланишга интилаётганликлари бежиз эмас. Жанубий Атлантикада яқинда бўлиб ўтган воқеалар шуни яққол кўрсатди.

Ўртоқлар, Совет Иттифоқи кўп йиллар — ва ҳатто ўн йилликлар мобайнида халқаро кескинликни юмшатишга интилиб келаётганлигини биласизлар. Кескинликни юмшатиш биз учун жуда кенг маънодаги тушунчадир. Бу, аввало давлатлар ва улар раҳбарларининг ҳарбий тайёргарликка ва бошқа давлатга нисбатан душманликка жазм қилиши эмас, балки улар билан тинч ҳамкорликка интилишидир. Бу — мамлакатлар ўртасидаги, халқлар ўртасидаги нормал муомаладир, халқаро ҳуқуқ нормаларига виждонан риоя қилишдир, ҳар бир мамлакат суверенитетини ҳурматлаш ва бир-бирининг ички ишларига аралашмасликдир. Бу ниҳоят — дунёни ларзага келтираётган қуролланиш пойгасини жиловлашга амалий ишлар билан кўмаклашишга доимий интилиш демакдир, адолатли ва икки томонлама негизларда ўзаро ишончни қадам-бақадам чуқурлаштириш асосида хавфсизликни мустаҳкамлашга интилиш демакдир.

Кескинликни юмшатишни биз мана шундай тушунамиз, биз кескинликни мана шундай тарзда юмшатишга интиламиз. Аслида гап инсоният учун тинч келажакни таъминлаб бериш тўғрисида бормоқда. (Давомли қарсаклар).

Биз кескинликни юмшатиш қандайдир алоҳида географик зонанинг, дунёдаги бир районнинг монополияси бўлиши мумкин ёки лозим, деб асло ҳисобламаймиз. Бир қанча тарихий сабаблар тақозоси билан кескинликни юмшатиш бир хил регионларда, масалан, Европада бошқа регионларга нисбатан бирмунча чуқур илдиз отганлиги бошқа гап. Аммо кескинликни юмшатишни мустаҳкамлаш имкониятлари ҳамма жойда бор ва шу имкониятлардан актив фойдаланиш зарур.

Бизнинг Америка Қўшма Штатлари билан муносабатларни йўлга қўйиш, ҳам стратегик, ҳам ўртача олисликка учириладиган ядро қуролини чеклаш ва қисқартириш масалалари хусусида одилона, ўзаро мақбул битимларга эришиш йўлидаги ҳаракатларимиз тўғрисида бу ерда гапириб ўтирмайман, бу ҳаракатларни сизлар яхши биласизлар.

Осиё тўғрисида гапирадиган бўлсак, бу ерда биз СССР билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги муносабатларни, таъбир жоиз бўлса соғлом ақл-идрок, ўзаро ҳурмат ва ўзаро манфаат асосида нормаллаштириш, аста-секин соғломлаштиришни жуда муҳим иш деб ҳисоблаган бўлур эдик. Бундай қилиш бизнинг Осиёдаги бир қанча давлатлар билан ҳозиргача мавжуд бўлган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларимизга қўшилиб, Осиёда, қолаверса бутун дунёда тинчлик ва барқарорлик негизларини мустаҳкамлашга яхши ҳисса бўлур эди. (Қарсаклар).

Европада, бизнинг фикримизча, 35 давлатнинг Мадрид учрашувини муваффақиятли тугаллаш ва қуролсизланишга бағишланган Европа конференциясига йўл очиш кескинликни юмшатишни мустаҳкамлаш йўлидаги яқин орада қўйиладиган энг ўринли қадам бўлур эди.

Европадаги бетараф ва қўшилмаган мамлакатлар Мадридда ижобий, тинчликсеварлик ролини ўйнаётганликларини бу ерда қайд этиб ўтмоқ керак. Бу ишда уларга янги муваффақиятлар тиламоқчиман. (Қарсаклар).

Европада кескинликни юмшатишни янада мустаҳкамлаш европаликларга унинг самараларидан янада муваффақиятлироқ баҳраманд бўлиш, бутун қитъа учун муштарак бўлган халқларнинг амалий турмуши кўпгина проблемаларини биргаликдаги куч-ғайратлар билан ҳал этиш имконини берган бўлур эди. Мана шундай ҳамкорлик формалари ҳозирнинг ўзидаёқ айрим ҳолларда вужудга кела бошлади. Шу йўлдан муттасил олға бориш — ҳозирги авлодимизнинг келажак авлодлар олдидаги бурчидир. (Давомли қарсаклар).

Умуман кескинликни юмшатиш — халқларнинг тарихий ғалабасидир. Уни империализм тарафидаги тор фикрловчи, худбин сиёсатчилар абгор қилишига асло йўл қўйиб бўлмайди. Кескинликни юмшатишни ардоқлаш, ривожлантириш ва чуқурлаштириш керак. Бу эса инсон ақл-заковатининг хатарли телбанамо агрессивлик устидан ғалабаси бўлади. (Қарсаклар). Биз мана шундай ғалабага ишонамиз, чунки инсоннинг ақл-идрокига ва борингки, халқларнинг ўзини ўзи сақлаб қолишдан иборат табиий туйғусига ишонамиз. (Қарсаклар).

Мамлакатимизнинг ташқи сиёсати, КПССнинг халқаро фаолияти мана шу олижаноб мақсадларга бўйсундирилган. (Қарсаклар). Бу ишда эса барча тинчликсевар мамлакатлар, жаҳон майдонидаги барча соғлом фикрли, реалистик арбоблар, бутун дунёдаги халқларнинг кўп миллионли оммаси бизнинг иттифоқчиларимиздир. (Давомли қарсаклар).

Улуғ Лениннинг Совет давлати «барча халқлар билан тотувликда яшашни ва... ўзининг бутун кучини ички қурилишга қаратишни истайди» деган сўзлари биз учун ҳамиша йўлчи юлдуз бўлиб қолаверади. (Давомли қарсаклар).

Азиз ўртоқлар!

Сўзимнинг охирида Совет Озарбайжонининг меҳнаткашларига партия ва давлат белгилаб берган иқтисодий ва социал ривожланиш планларини бажаришда янгидан-янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсизлар. (Гулдурос, давомли қарсаклар).

Сизлар бундан буён ҳам ўз шонли анъаналарингизга муносиб бўлиб қолишларингизга ҳамда бўлажак шонли сана — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 60 йиллигини янгидан-янги яхши ишлар билан кутиб олишларингизга аминман.

Совет Озарбайжони яшасин ва янги муваффақиятларга эришаверсин! (Гулдурос қарсаклар).

Яшасин улуғ, қудратли Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи! (Гулдурос қарсаклар).

Ленин партиясига — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!

Планетамиздаги тинчлик мустаҳкам ва халқлар ўртасидаги ҳамкорлик самарали бўлаверсин! (**Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради. Залда «КПССга шон-шарафлар!», «Совет халқига шон-шарафлар!», «Партия ва халқ — якдил!» сўзлари янграйди**).

Энди республикангиз сазовор бўлган орденни топширишга ижозат бергайсизлар.

(Боши биринчи бетда).

Леонид Ильич Брежнев узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида Ленин орденини Озарбайжон ССР байроғига қадаб қўйди. Залда ленинчи Марказий Комитет, унинг Сиёсий бюроси шарафига, коммунизм бинокори — совет халқи шарафига табрик сўзлари янграйди.

Сўнгра ўртоқ Л. И. Брежнев шу учрашувда эсдалик учун халқимизнинг улкан байрами — СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида Ленинград чинни заводининг ажойиб усталари ясаган «Москва — СССР пойтахти» вазасини республикага туҳфа этди.

Мажлисда ўртоқ **Г. А. Алиев** нутқ сўзлади.

У қуйидагиларни айтди: унутилмас, бахтли ва қувончли дамлар етиб келди: Озарбайжон ССРнинг революцион ва меҳнат шуҳрати билан бурканган байроғида учинчи Ленин ордени порлай бошлади. Орденни эса республикага улуғ Ленин ишининг содиқ давомчиси, партиямизнинг синалган раҳбари, Совет давлатининг бошлиғи, ҳар биримизга қадрдон ва азиз бўлган инсон — Леонид Ильич Брежнев топширди.

Азиз Леонид Ильич, Сизнинг ёрқин ва самимий нутқингиз бизни астойдил тўлқинлантирди ва руҳлантириб юборди. Озарбайжон ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, халқ зиёлиларининг ютуқларига, Озарбайжон Коммунистик партияси фаолиятига нутқда берилган юксак баҳони биз партиянинг янги жамият барпо этишдан иборат муқаддас ишга бутун қалбни, истеъдод ва маҳоратни бағишлаб яна ҳам яхшироқ, яна ҳам самаралироқ ишлаш керак, деган жанговар топшириғи деб қабул қиламиз. Сиз баён этган қоидалар, хулосалар, танқидий мулоҳазалар ва тавсиялар бизнинг бундан буёнги барча ҳаракатларимиз программаси бўлиб қолади.

Озарбайжон Совет Социалистик Республикаси бунёдга келишининг ўзи Ленин номи билан боғлангандир. Биз Ленин орденини қабул қилиб олар эканмиз, республика меҳнаткашларининг муваффақиятларига берилган юксак баҳо учун Коммунистик партия Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, Совет ҳукуматига, азиз Леонид Ильич, Сизга халқ чин қалбдан билдираётган чексиз миннатдорчиликни изҳор этамиз. Бундан буён ҳам фидокорона меҳнат билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг иқтисодий ва мудофаа қудратини ошираверамиз, деб ваъда берамиз.

Азиз Леонид Ильич! Сиз Озарбайжонга учинчи марта келмоқдасиз ва ана шу сафарингизнинг ҳаммаси сентябрь ойига тўғри келмоқда. 1970 йилдан бошлаб сентябрь Озарбайжон халқи ҳаётидаги ғоят муҳим воқеалар календарига қизил сатр билан ёзиб қўйилган. Чунки Сиз билан ҳар бир учрашув республиканинг шиддатли ҳаракатида янги босқични бошлаб беради, меҳнаткашларни янги зафарларга илҳомлантиради.

Леонид Ильич, Сиз Совет Озарбайжонининг ярим асрлик юбилейини байрам қилишда қатнашиш учун биринчи марта келганингизда республикадаги ишларнинг аҳволини ҳар томонлама анализ қилиб, жиддий камчиликларни кўрсатиб ўтдингиз, уларни бартараф этиш йўллари ва воситаларини белгилаб бердингиз. Ўша пайтлар Озарбайжон партия ташкилоти ҳаётидаги қийин ва мураккаб пайтлар эди. Республика экономикаси узоқ вақт орқада қолиб келаётган эди, ташкилотчилик, тарбиявий иш ва кадрлар ишида кўп нуқсонлар ва хатолар мавжуд эди. Ўшанда Озарбайжон Компартияси Марказий Комитети эндигина аҳволни ўнглаб олишга киришганди. Леонид Ильич, Сизнинг доно маслаҳатларингиз ва қимматли кўрсатмаларингиз партия ташкилотининг бутун фаолиятига асос қилиб олинди, социал-иқтисодий ривожланишда туб бурилишга эришишда, республикани илғор марраларга олиб чиқишда ёрдам берди.

Боку шаҳрига Ленин ордени топширилган 1978 йилнинг унутилмас сентябрь кунлари Сиз Леонид Ильич, бажарилган ишларга юксак баҳо бердингиз ва бизнинг олдимизга яна ҳам кенг кўламдаги вазифаларни қўйдингиз.

Республика меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликни муддатидан илгари адо этамиз, деб Сизга ваъда беришган эди. Улар ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Совет Озарбайжони иттифоқдош республикалар орасида биринчи бўлиб, ўнинчи беш йиллик топшириқларини тўрт йил-у 2,5 ой ичида бажарди. Ўша беш йиллик экономиканинг барча тармоқлари юзасидан юксак кўрсаткичлар билан якунланди. «Озарбайжон кенг одимлаб бормоқда!» деб айтган ва ҳикматли бўлиб қолган иборангиз яна бутун мамлакатда янграгандек бўлди.

Ўн биринчи беш йилликда ҳам план ва социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилмоқда. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра беш йилликнинг икки йили якунлари бўйича республикада саноат ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати топшириқдаги 11 процент ўрнига 13 процентни ташкил этади.

Қишлоқ меҳнаткашлари бу йил дон, сабзавот, кўк чой барги, полиз маҳсулотлари, пилла тайёрлаш юзасидан социалистик мажбуриятларини бажариб, ҳозир Озарбайжоннинг улкан пахтаси ва узуми учун қизғин кураш олиб бораётганликларини хурсандчилик билан маълум қиламан.

Ўз анъаналарига содиқ бўлган Озарбайжон меҳнаткашлари ўн биринчи беш йилликни ҳам муддатидан илгари бажарадилар ва яна Қизил Байроқни қўлга киритадилар, деб айтиш учун бизда ҳамма асослар бор.

Республикада юз берган туб ўзгаришларнинг ҳаммаси ташкилий-партиявий ва идеология ишининг услуб ва методларини яхшилаш, халқ хўжалиги, фан ва маданиятга партия раҳбарлиги савиясини ошириш туфайли мумкин бўлиб қолди, деб давом қилди ўртоқ Алиев. Партия ташкилоти ана шу бутун йиллар мобайнида партиянинг талабларини, Леонид Ильич, Сизнинг кўрсатмаларингизни амалга ошира бориб, партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, кадрлар масъулиятини кучайтириш, танқид ва ўз-ўзини танқидни авж олдириш, кишиларни ғоявий, маънавий жиҳатдан тарбиялаш, камчиликларга қарши, жамиятимизга ёт бўлган барча ҳодисаларга қарши муросасиз кураш масалаларини диққат марказида сақлаб келмоқда. Сиз бу йўналишдаги куч-ғайратларимизга, партия ташкилотимизнинг тажрибасига юксак баҳо берганлигингиз учун биз чексиз миннатдормиз.

Шуни алоҳида айтиш кераки, КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати, шахсан ўртоқ Л. И. Брежнев Совет Озарбайжонига доимий эътибор ва ёрдам бериб келаётганликлари муваффақиятларимизнинг ҳал қилувчи омилидир. Биз учун осон бўлмаган ана шу бутун йиллар мобайнида биз ҳамиша Сизнинг, Леонид Ильич, шахсий ғамхўрлигингиз ва мададингизни сезиб турдик. Ана шу ғамхўрлик ва мадад партия ва ҳукуматнинг Озарбайжон ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришга доир бешта махсус қарорида, меҳнат муваффақиятлари муносабати билан Сиз йўллаган табрикномалар ва телеграммаларда, XXVI съезд, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг минбарида туриб Сиз Озарбайжон партия ташкилоти фаолиятига берган юксак баҳонгизда, Сизнинг республика билан доимий алоқангизда ва бугунги кунда Сиз яна Озарбайжон меҳнаткашлари орасида эканлигингизда ифода этилган. Азиз Леонид Ильич, Сизга жуда катта раҳмат! Бугунги кунда қадимий, Октябрь қуёши остида эртаклардагидек ўзгариб кетган Озарбайжон диёрининг ҳар бир кишиси Сизга нисбатан чексиз меҳр-муҳаббат ва миннатдорчилик ҳис-туйғуси билан ана шу сўзларни айтмоқда. Йиллар, ўн йиллар, асрлар ўтади. Бизнинг авлод-аждодларимиз коммунистик қурилишда янги чўққиларни забт этаверадилар, аммо миннатдор Озарбайжон халқи ўз тарихининг мана шу саодатли босқичини ҳамда Сизнинг оталарча меҳрибонлигингизни, унинг экономикаси ва маданиятини чинакам равнақ топтиришдаги буюк ролингизни абадий ёдда тутади.

Эришилган ютуқлар тўғрисида гапирар эканмиз, бизнинг ишимизда ҳали талайгина камчиликлар ва нуқсонлар борлигини аниқ англаб турибмиз. Леонид Ильич, Сиз ана шу камчилик ва нуқсонларнинг асосийларига эътиборимизни жалб қилдингиз. Биз Сизнинг партиявий принципиаллигингизни, талабчанлигингизни ва шу билан бирга самимий ғамхўрлигингизни қайта-қайта ҳис этдик. Биз камчиликларни бартараф этиш, ишимизни яхшилаш учун ҳамма ишни қиламиз. Сиз ўртага қўйган вазифалар барча партия ташкилотларида, меҳнат коллективларида, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида муҳокама қилинади. Биз бундан буён ҳам Сизнинг маслаҳатларингиз ва тавсияларингизга муттасил амал қилиб, бажарилган ишлар билан кифояланиб қолмаймиз, эришилган натижаларга ўз-ўзини танқид руҳида баҳо бериб, муттасил олға бораверамиз.

Биз катта ва қувончли байрам — СССРнинг 60 йиллигини кутиб олмоқдамиз. Мана шу тарихий йўлда мамлакатимизнинг ривожланган социализм босқичидаги зафарлари КПСС Марказий Комитетининг 1964 йилги унутилмас октябрь Пленумидан кейин ўтган 18 йил ичида эришилган ютуқлар алоҳида ифтихор туйғуларини уйғотади. Вақт энг яхши ҳакамдир. Вақт эса ана шу тарихий пайтда партия олға сурган йўлнинг сиёсий донолигини, илмий асосланганлигини, ленинча принципиаллигини яққол тасдиқлаб турибди. Ўтган давр экономиканинг муттасил юксалиши, маънавий ўсишнинг интенсив жараёнлари, халқ фаровонлигининг ошиши, социалистик демократиянинг, совет турмуш тарзининг ривожланиши, мамлакатимиз мудофаа қудратининг мустаҳкамланиши ҳамда унинг халқаро обрў-эътибори кучайиши билан нишонланди.

Етук социализм жамияти халқ турмушининг барча томонлари чинакам равнақ топганлигини билдиради. Унинг барча жиҳатлари, жамики муваффақиятлари ва ютуқлари Леонид Ильич Брежневнинг номи ва фаолияти билан чамбарчас боғлиқдир.

Леонид Ильич — Октябрь Ватанида коммунистик қурилишнинг атоқли ташкилотчиси ва ғоявий илҳомчисидир. Партиянинг ҳозирги иқтисодий стратегияси, унинг аграр сиёсати Леонид Ильичнинг бевосита раҳбарлигида ишлаб чиқилиб, амалга оширилмоқда. СССРнинг Озиқ-овқат программаси ана шу стратегия ва сиёсатнинг энг олий мужассамидир. Леонид Ильич марксизм-ленинизм назариясини ижодий ривожлантиришга ғоят катта ҳисса қўшмоқда.

Ҳаёт билан чуқур, чамбарчас алоқа, сиёсий реализм, келажакка комил ишонч билан назар ташлаш — ленинча тип ва кўламдаги партия ҳамда давлат арбоби бўлмиш ўртоқ Л. И. Брежневнинг ғоят муҳим фазилатларидир. Янги муносабатларнинг бугунги куртакларида коммунистик келажакнинг аниқ қиёфаларини билиб олишдек буюк қобилият, билиб олишгина эмас, шу билан бирга жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларида коммунистик асосларни авайлаб ўстириш, шакллантириш ва қарор топтиришдек, буюк қобилият унга насиб этган.

Термоядро ҳалокатининг олдини олишда, ер юзида тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашда ўртоқ Л. И. Брежнев тарихий хизмат кўрсатмоқда. Леонид Ильич халқаро кескинликни юмшатиш учун кураш ташаббускори, Совет Иттифоқининг етмишинчи ва саксонинчи йилларга мўлжалланган Тинчлик программасининг ижодчиси сифатида халқаро вазият кескинлашган мураккаб шароитларда КПСС ва Совет давлатининг ленинча ташқи сиёсий йўлини сабот-матонат, изчиллик ва қатъият билан амалга ошириб келмоқда.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг бугунги нутқи партиямиз ва мамлакатимиз тинчлик ишига астойдил содиқ эканлигининг янги далили бўлди. Биз аминмизки, Леонид Ильичнинг тинчликка ҳамда ақл-фаросат билан иш кўришга чақирган ва Бокуда янграган даъвати бугун дунёда астойдил қўллаб-қувватланади, бу даъват тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун курашда янги қудратли омил бўлиб қолади.

СССР халқларининг дўстлиги ва қардошлигини мустаҳкамлашда ўртоқ Л. И. Брежнев ғоят катта роль ўйнамоқда. Уларнинг ҳар бирининг тақдирига астойдил қизиқиш, маҳаллий шароитларнинг ўзига хос жиҳатларини чуқур тушуниш ва республикаларни иқтисодий, социал ҳамда маданий ривожлантириш проблемаларини ҳал этиш чоғида уларни ҳисобга олиш ҳамда кишиларнинг миллий туйғулари ва хусусиятларига меҳрибонлик билан муносабатда бўлиш ягона Совет давлатини мустаҳкамлаш борасидаги тинимсиз иш билан қўшилиб, буларнинг ҳаммаси замонамизнинг буюк интернационалисти, улуғ рус халқининг атоқли фарзанди Леонид Ильич Брежнев миллий сиёсатнинг ленинча принципларига астойдил содиқ эканлигини ифода этади.

Мана шу барча фазилатлар, коммунистик қурилиш ишига, жаҳон революцион жараёнига қўшган бебаҳо ҳисса — Леонид Ильич Брежневни атоқли тарихий шахслар жумласига киритди. Ленинчи партиямизга, қудратли социалистик давлатга планетамиздаги энг обрўли, энг нуфузли сиёсий арбоб муносиб равишда бошчилик қилиб Ленин йўлидан комил ишонч билан олға бошлаб бораётганлиги учун совет кишилари катта ватанпарварлик ифтихорини ҳис этмоқдалар.

Азиз Леонид Ильич! Кўп миллатли Озарбайжоннинг эзгу ҳис-туйғуларини ифодалаб, Сизга сиҳат-саломатлик, совет кишиларининг бахт-саодати ва шодлиги йўлида узоқ умр тилайман.

Биз учун қадрли ва ғоят қимматли туҳфангиз учун, Леонид Ильич, Сизга жуда катта раҳмат. Ватанимиз пойтахти — Москва — кўп миллатли социалистик давлатнинг метиндек бирлигини муносиб гавдалантириб турибди.

Биз учун тарихий бўлган мана шу кунда, деди пировардида ўртоқ Г. А. Алиев, Озарбайжон халқи мамлакатимиздаги барча халқлар билан, оғамиз — улуғ рус халқи билан дўстлик ва қардошликка астойдил содиқ эканлигини яна бир бор изҳор этиб, бизнинг мана шу бебаҳо бойлигимизни бундан буён ҳам мустаҳкамлаш ва асрашга ваъда беради.

Ўртоқ Алиев улуғ Совет Иттифоқи, Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети шарафига табрик сўзларини айтади.

Нутқ эътибор бериб тингланди ва давомли қарсаклар билан бир неча марта бўлиниб турди.

Мажлисда Кишли машинасозлик заводи фрезерчиларининг бригадири СССР Олий Советининг депутати **О. А. Багиров**, 26 Боку комиссари номидаги колхоз пахтачилик бригадасининг раҳбари, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **З. С. Асланова**, Озарбайжон халқ ёзувчиси, СССР Олий Советининг депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **М. А. Иброҳимов**, 1920 йилдан буён КПСС аъзоси **Б. А. Ризаев** сўзга чиқдилар. Улар Ватаннинг юксак мукофоти учун КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, Совет ҳукуматига, ўртоқ Л. И. Брежневга Озарбайжон меҳнаткашлари номидан сидқидилдан миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг далиллар келтирилган ғоят сермазмун, программавий нутқида республика меҳнаткашларининг олдига масъулиятли вазифалар қўйилганлигини нотиқлар айтиб ўтишди. Меҳнат коллективлари яна ҳам зўр сабот-матонат ва қатъият билан ишлашни, фидокорона меҳнат билан Ватан қудратини мустаҳкамлашни ўзларининг бурчи деб ҳисобламоқдалар. Нотиқлар бутун совет халқининг бўлажак байрами — СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига республикада социалистик мусобақа кенг авж олдириб юборилганлигини қайд этдилар. Бу — шу йил ва умуман беш йиллик планлари ҳамда мажбуриятларини бажаришда қудратли омил бўлмоқда.

Нутқларда КПСС ва Совет давлатининг ленинча ички ҳамда ташқи сиёсати астойдил қўллаб-қувватланаётганлиги изҳор этилди.

Сўзга чиққан кишилар Леонид Ильич Брежневнинг совет халқи фаровонлиги йўлидаги, ер юзида мустаҳкам тинчлик манфаатлари йўлидаги баҳодирона фаолиятида унга янгидан-янги муваффақиятлар тиладилар.

Мажлис қатнашчиларини пионерлар ва комсомоллар табрикладилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, ўртоқ Л. И. Брежневга баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

Л. И. БРЕЖНЕВ ОЗАРБАЙЖОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИНИ БОРИБ КЎРДИ

25 сентябрда ўртоқ Брежнев Озарбайжон Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасидаги «Қишлоқ хўжалиги» павильонини бориб кўрди.

Республика колхоз ва совхозларининг донгдор кишилари Леонид Ильични самимий кутиб олдилар. СССР Олий Советининг депутати, сабзавоткор К. Гасанова шодиёна табрик сўзлари айтди.

Виставка экспозицияси республика қишлоқ хўжалигининг ривожини яққол кўрсатади. Суҳбатлар чоғида ишлаб чиқариш илғорлари ўртоқ Брежневнинг саволларига жавоб қайтариб, деҳқонлар билан чорвадорларнинг ютуқларини айтиб бердилар. Пахтачилик, узумчилик ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бошқа тармоқлари жадал суръатлар билан ривожланмоқда.

Шу муносабат билан ўртоқ Брежнев КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми ўсишнинг асосан интенсив омилларига ўтиш кераклигини қатъий қилиб айтганлигини эслатиб ўтди. Бунинг учун эса, деб таъкидлади у, агрономия фани билан алоқани мустаҳкамлаш, қишлоқ хўжалик техникасидан унумлироқ фойдаланиш, умумхалқ мулки — ерни омилкорлик билан оқилона тасарруф этиш зарур.

Ўртоқ Г. А. Алиев бундай деди: давлат топшириқларидан анча юқори қилиб белгиланган бу йилги социалистик мажбуриятлар дон, сабзавот, полиз маҳсулотлари етиштириш, чой барги териб олиш юзасидан бажариб бўлинди. Пахтакорлар билан узум етиштирувчилар ҳозир ўтган йилнинг рекорд натижаларидан ўзиб кетиш учун курашмоқдалар. Меҳнатдаги бу муваффақиятлар ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланади.

«Шельф-2» пармалаш қурилмасида ва Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида Л. И. Брежнев билан бўлган учрашув ва суҳбатлар чоғида ишчилар ва колхозчилар, инженерлар ва партия ходимлари меҳнат аҳли тўғрисидаги эътибор ва ғамхўрлик учун, бутун дунёда тинчликни сақлашга қаратилган ленинча ташқи сиёсат изчиллик билан ўтказилаётганлиги учун КПСС Марказий Комитетига, Марказий Комитетнинг Сиёсий бюросига астойдил миннатдорчилик изҳор этдилар. Улар ўз меҳнат коллективлари КПСС XXVI съезди қарорларини бажариш, СССРнинг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш учун ҳамма ишни қиладилар, деб ваъда бердилар.

(ТАСС).

СССРДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

КИЕВ, 26 сентябрь. (ТАСС). Ҳиндистон республикасининг Бош министри И. Ганди мамлакат бўйлаб сафарини тугаллаб, бугун Деҳлига жўнаб кетди. У СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг таклифига биноан расмий дўстона визит билан Совет Иттифоқига келган эди.

Аэродромда меҳмонни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. Шчербицкий, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

СССР—ҲИНДИСТОН ҚЎШМА ДЕКЛАРАЦИЯСИ

(Боши биринчи бетда).

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон халқаро муносабатлар зўравонликдан ва куч ишлатиш билан таҳдид қилишдан воз кечиш, давлатларнинг тенглигини, суверенитетини, мустақиллигини ва территориал бутунлигини ҳурматлаш, чегараларнинг бузилмаслиги ва ҳар қандай формада бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик каби ҳамма томонидан эътироф этилган энг асосий принципларга қатъий риоя этиш негизида ривожланиши керак, деган фикрга астойдил содиқлигини яна бир бор таъкидлайдилар.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ҳозир дунёдаги ташвишли вазиятни ижтимоий тузумидаги тафовутлардан қатъи назар барча давлатлар тинчликни ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, уруш хавфини бартараф этиш, қуролланиш пойгасини, даставвал ядровий қуролланиш пойгасини жиловлаш, қуролсизланиш соҳасида конкрет қадамлар қўйиш манфаатлари йўлида зўр бериб куч-ғайрат сарфлашлари зарур деган якдил фикрдадирлар.

Ҳар иккала томон инсониятнинг энг олий манфаатлари давлатлар ўртасидаги муносабатларда тинч-тотув яшаш принципларига сўзсиз амал қилинишини, улар ўртасида ишонч ва ҳамжиҳатлик мустаҳкамланишини, вазминлик кўрсатилишини, қуролли можаролар ҳамда кескинликнинг мавжуд манбаларини тезроқ тугатиш ва уларнинг янги манбалари вужудга келишига йўл қўймаслик мақсадида амалий қадамлар қўйилишини қатъий тақозо этади, деб ҳисоблайди.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон шунга қатъий аминдирларки, қуролланиш пойгасини, даставвал ядровий қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва самарали халқаро контроллик остида ёппасига ва батамом қуролсизланиш йўлидаги амалий тадбирларни ҳеч кечиктирмай амалга ошириш, шунингдек ядро урушининг олдини олиш ҳозирги пайтда дунё олдида турган биринчи даражали аҳамиятга молик вазифадир. Иккала томон шу мақсадга эришишда бир-бирлари билан ва бошқа барча давлатлар билан тўла даражада ҳамкорлик қилиш иштиёқида эканлигини яна таъкидлайди.

Ҳиндистон томони Совет Иттифоқининг ядро қуролини биринчи бўлиб ишлатмаслик тўғрисидаги баёнотини табриклади. Ҳар иккала томон буни ядро қуроли ишлатилишини ёки уни ишлатиш билан таҳдид қилишни батамом тақиқлаш йўлидаги муҳим қадам деб ҳисоблайди. Ядро қуролига эга бўлган бошқа давлатлар худди шундай мажбуриятларни қабул қилиши шу мақсадга эришишга кўмаклашган бўлур эди.

Ҳар иккала томон ёппасига ва батамом қуролсизланиш, айниқса ядровий қуролсизланиш йўлида шошилинч чоралар кўриш соҳасида ядро қуролига эга бўлган давлатларнинг алоҳида масъулиятини таъкидлади. Томонлар шу мақсадга қаратилган барча амалий таклифларни жиддий кўриб чиқишга тайёр эканликларини билдирдилар.

Совет томони Ҳиндистоннинг ядро қуролини ишлатмаслик тўғрисида конвенция ишлаб чиқишга доир музокараларга даъват этувчи таклифини қўллаб-қувватлади. Иккала томон ядро қуролини ишлаб-чиқармаслик ва уни кўпайтирмаслик, шунингдек ядро қуролини яратиш мақсадида парчаланувчи ядровий материалларни ишлаб чиқармаслик муҳимлигини таъкидлади.

Ҳар иккала томон ядро қуролларининг барча синовлари дарҳол тўхтатилишини ҳамда ядро қуроллари синовини ёппасига ва батамом тақиқлаш тўғрисидаги шартнома тезроқ тузилишини ёқлаб чиқадилар.

Томонлар химиявий қуроллар тезроқ тақиқланишига ва йўқ қилинишига, ялпи қирғин қуролларининг янги турлари ишлаб чиқилишини тақиқлашга даъват этадилар.

Қуролсизланиш жараёнидан холи бўладиган маблағларнинг бир қисми ривожланаётган мамлакатларга ёрдам бериш учун сарфланиши керак.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон бутун дунёда бўлгани каби Осиёда ҳам тинч-тотув яшаш принциплари асосида тинчлик ҳамда барқарорликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашда халқаро ҳамкорликнинг муҳимлигини яна бир бор таъкидлайдилар. Улар ҳал этилмаган халқаро проблемалар тинч воситалар билан бартараф этилиши мумкин ва лозим эканлигига аминдирлар, бу эса шу район мамлакатларига ўз куч-ғайратларини миллий ривожланиш вазифаларини амалга оширишга сарфлаш имконини берган бўлур эди.

Томонлар Исроилнинг агрессив босқинчилик сиёсати натижасида Яқин Шарқдаги аҳвол жиддий ёмонлашганлигидан ташвиш билдирадилар. Бундай сиёсат БМТ уставининг принципларига ва халқаро ҳуқуқнинг энг оддий нормаларига мутлақо хилофдир. Томонлар Исроилнинг Ливанга қасддан бостириб кирганлигини ҳамда Ливан ва Фаластиннинг тинч аҳолисини шафқатсиз қирғин қилганлигини қатъиян қоралайдилар ҳамда Исроил қўшинлари Ливандан дарҳол ва сўзсиз олиб чиқиб кетилишини талаб қиладилар. Иккала томон Яқин Шарқ проблемаси Исроил босиб олган барча араб территорияларидан унинг қўшинлари батамом олиб чиқиб кетилиши, Фаластин Озодлик ташкилоти бирдан-бир қонуний вакили бўлган фаластинлик араб халқининг адолатли талаблари қондирилиши ҳамда унинг қонуний ҳуқуқлари, шу жумладан унинг ўз давлатини барпо этишга бўлган дахлсиз ҳуқуқлари таъминланиши, шунингдек Яқин Шарқдаги барча давлатларнинг мустақил яшаш ва ривожланишга бўлган ҳуқуқлари таъминланиши асосида ҳар жиҳатдан, мустаҳкам ва одилона бартараф этилиши ниҳоятда зарур эканлигини таъкидлайди.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон Эрон ҳамда Ироқ ўртасидаги қуролли можаро тезроқ тинч бартараф этилиши керак, деган фикрни билдирдилар, улар БМТнинг ва айниқса қўшилмаслик ҳаракатининг шу йўналишдаги куч-ғайратларини қўллаб-қувватлайдилар.

Иккала томон Жанубий-Ғарбий Осиёда кескинлик манбалари сақланиб қолинаётганлигидан жиддий ташвиш билдиради ҳамда мазкур район проблемалари шу ерда жойлашган мамлакатларнинг мустақиллиги, суверенитети, территориал бутунлиги ва қўшилмаслик статусини тўла ҳурмат қилинган ҳолда тинч сиёсий йўл билан ҳал этилиши керак деган комил ишончини яна бир бор таъкидлайди. Томонлар ана шу мамлакатларни қуролли можароларни тезроқ тўхтатишга, кескинликни камайтириш ҳамда тинчликни тиклаш манфаатлари йўлида вазминлик ва конструктив ҳамкорлик намуналарини кўрсатишга даъват этадилар. Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон мазкур район мамлакатларининг ички ишларига ташқаридан ҳар қандай аралашув формаларига яна қарши чиқадилар. Улар музокаралар олиб бориш йўли билан сиёсий жиҳатдан ҳал этишгина бу ердаги мавжуд проблемалар узил-кесил бартараф этилишини гарантиялай олишига аминдирлар.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон Жанубий-Шарқий Осиё давлатларининг ушбу райондаги вазиятни нормаллаштиришга ҳамда уни мустаҳкам тинчлик ва барқарорлик районига айлантириш йўлидаги интилишини қўллаб-қувватлайдилар. Улар Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларининг яхши қўшничилик ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантиришга қаратилган куч-ғайратларини ҳам қўллаб-қувватлайдилар. Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон шу мамлакатларнинг ички ишларига ташқаридан аралашувга қатъиян қарши чиқадилар.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон Ҳинд океанидаги хатарли вазиятдан жиддий ташвиш билдирадилар ҳамда мазкур райондаги мавжуд барча чет эл ҳарбий ва ҳарбий-денгиз базаларини тугатишга, янги базаларни барпо этишга йўл қўймасликка даъват этадилар ва Ҳинд океанида чет элларнинг ҳарбий кучларини кўпайтириш йўлидаги ҳар қандай уринишларни қоралайдилар.

Ҳар иккала томон БМТнинг Ҳинд океанини тинчлик зонаси деб эълон қилиш тўғрисидаги декларациясини тезроқ амалга оширишга даъват этади ва БМТ Бош ассамблеясининг 1983 йил биринчи ярмида Ҳинд океанига бағишланган конференция ўтказиш ҳақидаги қарорини қўллаб-қувватлайди. Томонлар Маврикий давлатининг Чагос Архипелаги ва шу жумладан Диего-Гарсия оролига бўлган суверен ҳуқуқлари қайта тикланиши тўғрисидаги адолатли талабларини қўллаб-қувватлашларини яна бир бор таъкидлайдилар.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ҳамон мустамлакачилик зулми остида қолиб келаётган халқларнинг мустақилликка бўлган ҳуқуқларини батамом қўллаб-қувватлайдилар ва БМТнинг мустамлакачиликни тугатиш тўғрисидаги қарорларига сўзсиз риоя этилишини талаб қиладилар. Улар Африка жанубида ирқчилик ва апартеидни батамом тугатиш йўлидаги кураш билан бирдам эканликларини таъкидлайдилар.

Ҳар иккала томон БМТнинг Намибияга мустақиллик берилиши, унинг оккупацияси дарҳол тугатилиши ва унинг территориясидан Жанубий Африка қўшинлари олиб чиқиб кетилиши тўғрисидаги қарорларини дарҳол ва батамом амалга оширишга даъват этади ҳамда Намибия халқининг бирдан-бир вакили — СВАПОни тўла-тўкис қўллаб-қувватлашини яна бир бор таъкидлайди. Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ЖАР ирқчи режимининг мустақил Африка давлатларига қарши қуролли агрессия ҳуружлари тўхтатилишини талаб қиладилар.

Томонлар халқаро иқтисодий муносабатларнинг адолатли ва демократик асосда қайта қурилишини ҳамда янги жаҳон иқтисодий тартиби ўрнатилишини ёқлаб чиқадилар. Мана шу актуал вазифанинг ҳал этилиши бутун инсониятнинг манфаатларига мос бўлиб тушган бўлур эди. Томонлар давлатлараро иқтисодий муносабатларда янги мустамлакачилик, камситиш ва тазйиқ методларининг ҳар қандай кўринишларини қоралайди. Иккала томон ривожланаётган мамлакатлар экспорт қилаётган молларнинг адолатли ва мутаносиб нарҳлари таъминланишини ёқлаб чиқадилар. Улар БМТ Бош Ассамблеяси қарорларига мувофиқ энг муҳим иқтисодий проблемалар юзасидан жаҳон миқёсидаги музокаралар тезроқ бошланиши керак деган фикрни билдирдилар.

III

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўз раҳбарларининг мунтазам мулоқотлари ва ўзаро дўстона визитлари иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларда яхши анъана бўлиб қолди ҳамда улар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янада ривожлантиришга муҳим ҳисса қўшмоқда, деган якдил фикрдадирлар. Томонлар мана шундай мулоқотлар ва маслаҳатлашувлар практикасини давом эттириш тўғрисида аҳдлашиб олдилар.

Иккала томон олий даражадаги Совет—Ҳиндистон учрашувларининг алоҳида аҳамиятини қайд этиб ўтди. Бундай учрашувлар иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг бутун комплексини олға силжитишга ёрдам беради, уларнинг ҳамжиҳатлиги ва ҳамкорлигини чуқурлаштиради, бутун дунёда тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшади.

Томонлар Ҳиндистон Бош министри Индира Гандининг Совет Иттифоқига қилган расмий дўстлик визити натижаларидан чуқур мамнуният изҳор қилдилар. Бу визит СССР билан Ҳиндистон раҳбарлари ўртасидаги ўзаро ишончни ҳамда шу мамлакатлар халқлари ўртасидаги қалин дўстлик алоқаларини яна ҳам кўпроқ мустаҳкамлади.

Индира Ганди ўзи ва унга ҳамроҳлик қилган кишилар шодиёна қабул қилиб олинганликлари учун Совет Иттифоқи раҳбарлари ва халқига самимий ташаккур изҳор этди. Ҳиндистон Бош министри КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихоновни Ҳиндистонга боришга таклиф этди. Таклиф миннатдорчилик билан қабул қилинди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ	ҲИНДИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БОШ МИНИСТРИ
Л. БРЕЖНЕВ.	И. ГАНДИ

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

№ 242

1982 йил 27 сентябрь — Москва шаҳри

Белгиланган хизмат муддатини ўтаб бўлган ҳарбий хизматчиларни 1982 йил октябрь-декабрь ойларида СССР Қуролли Кучлари сафидан бўшатиш ва гражданларни навбатдаги ҳақиқий ҳарбий хизматга чақириш тўғрисида

СССРнинг: «Умумий ҳарбий мажбурият» тўғрисидаги қонунига мувофиқ **буюраман:**

1. Ҳақиқий ҳарбий хизмат муддати 1983 йилнинг 1 январигача тугайдиган ҳарбий хизматчилар 1982 йилнинг октябрь-декабрь ойларида Совет Армияси, Ҳарбий Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинларнинг сафларидан запасга бўшатилсин.

2. Ушбу буйруқнинг биринчи бандига мувофиқ ҳарбий хизматчилар запасга бўшатилиши муносабати билан чақириқ кунигача 18 ёшга тўладиган, чақириқ муддатини кечиктириш ҳуқуқига эга бўлмаган гражданлар, шунингдек чақириқни кечиктириш муддати тугаган катта чақириқ ёшидаги гражданлар Совет Армияси, Ҳарбий-Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинларга ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилсин.

3. Буйруқ барча роталар, батареялар, эскадрилья ва кемаларда эълон қилинсин.

СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Д. УСТИНОВ.

ХИМИКЛАР БИЛАН МЕДИКЛАРНИНГ ҲАМДЎСТЛИГИ

Самарқандда ўз ишини давом эттираётган медицина полимерларига бағишланган Бутуниттифоқ мактабининг программасида мамлакатимиздаги таниқли олимларнинг лекциялари, семинар машғулотлари, илмий-тадқиқот муассасаларининг ишлари билан танишув, полимерлар асосида янги доривор воситалар яратаётганлар ҳамда шу воситалардан медицина практикасида фойдаланаётган врачларнинг давра стол атрофидаги учрашувлари бор.

Олимларнинг иммунология проблемаларига бағишланган учрашуви бўлиб ўтди. Унда ўзбекистонлик тадқиқотчилар киши организмини хавфли касалликлардан сақлайдиган янги препаратларни яратишга катта ҳисса қўшганликлари таъкидланди. Тошкент илмий-тадқиқот муассасаларининг лабораторияларидан чиққан 20 та шундай препарат химиклар билан медиклар самарали ҳамкорлиги натижаси, дейишди учрашув қатнашчилари. Суҳбатда СССР Медицина фанлари академиясининг академиги Р. В. Петров айтганидек, бу ҳамдўстлик самарадорлиги оширилган янги сунъий вакциналар яратишга ёрдам беради.

Тошкент медицина институти проблема лабораториясининг ишлари тингловчиларни ғоят қизиқтирди. Бу ерда илмий изланишлар Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Биоорганик химия институтининг олимлари билан биргаликда олиб борилмоқда. Бу тадқиқотлар ўзга органларни кўчириб ўтказишда тўқиманинг ёт тутишини бартараф этишга қаратилган.

Мактабдаги машғулотлар давом этмоқда. Мактаб тингловчилари янги тадқиқотлар билан, яқин фурсатда медицина практикасига жорий этиладиган препаратлар билан танишмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ЛЕНИН ВА ПАРТИЯ ИШИГА САДОҚАТ

ЕРЕВАН, 25 сентябрь. (ТАСС). Бугун Ереванда комсомоллар ва ёшларнинг Коммунистик партия ва совет халқи революцион, жанговар ва меҳнат шон-шуҳрати жойлари бўйлаб юриши ғолибларининг X Бутуниттифоқ слёти тантанали равишда очилди. Бу ҳаракат фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалабанинг 20 йиллиги арафасида бошланган эди, ёшлар ўзининг биринчи слётини 1965 йилнинг сентябрида қаҳрамон қалъа Брестда ўтказганди. Шундан бери қизил изтопарлар совет халқи қаҳрамонона тарихи йилномасига анчагина янги ёрқин саҳифалар битдилар, «СССР — менинг Ватаним» экспедициясида актив қатнашмоқдалар.

Раздан стадиони байрамона безатилган. Совет Арманистони пойтахтидаги слётга икки мингга яқин йигит-қизни юборган барча иттифоқдош республикаларнинг байроқлари ҳилпираб турибди. Слёт ишида социалистик мамлакатлар ёшларининг вакиллари қатнашмоқдалар.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. Н. Пастухов слёт қатнашчилари ҳузурида нутқ сўзлади.

Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари К. С. Демирчян ёшлар ва меҳмонларга табрик сўзлари билан мурожаат этди.

Фанфаралар янграйди. Слёт байроғи тантанали равишда кўтарилади. Майдонда театрлашган катта томоша — октябрь Ватанининг шонли тарихи, Ватан байроғи остида жипслашган халқларнинг қардошлиги тўғрисида ажойиб композиция бошланади.

Слёт қатнашчилари ўртоқ Л. И. Брежневга табрик телеграммаси йўлладилар.

Ереванддаги слёт беш кун давом қилади. Унинг делегатлари юришларда, илмий-амалий конференцияларда иштирок этадилар, революция, граждан уруши ва Улуғ Ватан урушининг ветеранлари билан учрашадилар.

ШАҲАРГА ОРДЕН ТОПШИРИЛДИ

ЮЖНО-САХАЛИНСК, 25 сентябрь. (ТАСС). Бу ерда Южно-Сахалинскка Халқлар дўстлиги ордени топширилишига бағишланган тантанали мажлис бўлиб ўтди. Шаҳар хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида эришган муваффақиятлари учун ҳамда асос солинганига 100 йил тўлиши муносабати билан шу мукофотга сазовор бўлди.

Мажлисда РСФСР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Л. Б. Ермин нутқ сўзлади. У мажлис аҳлини мукофот билан табриклаб, орденни шаҳар байроғига қадаб қўйди.

Мажлисда сўзга чиққан кишилар Южно-Сахалинск меҳнаткашлари партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми қарорларини муваффақиятли бажаришга, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини юксак натижалар билан кутиб олишга азму қарор берганликлари тўғрисида гапирдилар.

Мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ Л. И. Брежневга табрикнома қабул қилдилар.

ЖУРНАЛИСТЛАРНИНГ ЮКСАК БУРЧИ

ФРУНЗЕ. (ТАСС мухбири). Журналистлар халқаро конференциясининг қатнашчилари СССР тажрибасида миллий масаланинг ҳал этилиши йўлларини ва бу йўллар халқларнинг социал-иқтисодий ва маданий тараққиётига мисли кўрилмаган даражада таъсир қилаётганлигини муҳокама қилдилар. Конференция 25 сентябрь куни Қирғизистон пойтахтида ўз ишини тугатди.

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган анжуман ишида Осиё, Африка, Европа ва Америкадаги қарийб 40 мамлакат журналистлари қатнашдилар. Улар ялпи ва секция мажлисларида тинчлик ва қуролсизланиш, социал тараққиёт, миллий озодлик учун курашда оммавий ахборот воситаларининг вазифалари ва роли тўғрисида фикрлашиб олдилар. Журналистларнинг ҳамкорлигига, ҳамжиҳатлиги ва халқаро бирдамлигини мустаҳкамлашга эҳтиросли даъват сўзлари янгради. Исроил агрессорларининг жафокаш Ливан диёрида қилган янги ваҳшийликлари ғазаб билан қораланди.

Конференция қатнашчилари ўртоқ Л. И. Брежневга якдиллик билан табрикнома қабул қилиб, конференция номига юборган самимий табрикномаси учун, журналистларнинг меҳнатига берилган юксак баҳо учун чуқур миннатдорчилик изҳор этдилар.

ПЛАНЕТАМИЗДА

САМАРАЛИ ҲАМКОРЛИК

Ҳиндистон Республикаси Бош министри Индира Гандининг Совет Иттифоқига қилган расмий дўстлик визити тугади. Визит иккала давлат ўртасида ўттиз беш йилдан кўпроқ вақтдан бери муваффақиятли ривожланиб келаётган анъанавий дўстлик ва самарали ҳамкорликни мустаҳкамлашнинг янги босқичи бўлди. «СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги муносабатлар, — деб таъкидлади ўртоқ Л. И. Брежнев Кремлда И. Ганди шарафига берилган зиёфатда сўзлаган нутқида, — агар холис ният намойиш этилса ва бир-бирининг манфаатлари амалда эътиборга олинса, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар ўртасида ҳамкорлик нақадар самарали ва мустаҳкам бўлиши мумкинлигининг яққол намунасидир».

Олий даражадаги Совет — Ҳиндистон музокаралари давомида сиёсий, иқтисодий ва бошқа соҳалардаги Совет — Ҳиндистон алоқалари иккала мамлакат ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг мустаҳкам негизида муттасил барқарор ривожланиб бораётганлиги, шунингдек СССР ва Ҳиндистон раҳбарларининг 1980 йилда Деҳлидаги учрашувида эришилган битимлар ва аҳдномалар муваффақиятли турмушга татбиқ этилаётганлиги мамнуният билан қайд этилди. Ҳар иккала томон иккала мамлакат халқларининг бахт-саодати йўлида, Осиё ҳамда бутун дунёда тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида бу ҳамкорликни келгусида ҳам ҳар томонлама кенгайтириш ва мустаҳкамлашга интилаверишини тасдиқлади.

Кремлдаги музокараларда халқаро проблемаларни муҳокама қилиш муҳим ўрин олди. Л. И. Брежнев билан И. Ганди СССР билан Ҳиндистоннинг уруш хавфига ва қуролланиш пойгасига қарши, кескинликни юмшатиш ва давлатларнинг тенг ҳуқуқли ҳамкорлигини ривожлантириш учун кучайиб бораётган баҳамжиҳат ҳаракатлари жаҳон сиёсатининг халқаро вазиятга хайрли таъсир ўтказувчи тобора муҳим омили бўлиб қолаётганлигини якдилона ишонч билан изҳор этдилар.

И. Ганди Совет Иттифоқининг қурол-яроғларни қисқартириш ва ядро уруши хавфини камайтириш соҳасидаги амалий куч-ғайратларини, айниқса, унинг ядро қуролини биринчи бўлиб ишлатмаслик тўғрисида тантанали равишда қабул қилган мажбуриятини юксак баҳолади. «Ҳиндистон ва қўшилмаган давлатларнинг бутун ҳамжамияти, — деб таъкидлади у, — ишончни мустаҳкамлашга ва фалокат хавфини камайтиришга кўмаклашадиган ҳар қандай тадбирни астойдил қўллаб-қувватлайди».

Москвадаги Совет — Ҳиндистон музокараларининг якунлари жаҳон матбуотининг диққат марказида турибди. Бу якунларни халқаро жамоатчилик бутун дунёда тинчликни сақлаш, ядро урушининг олдини олиш, қуролсизланиш ишига қўшилган муҳим ҳисса деб баҳоламоқда. «Музокаралар бошидан охиригача иккала мамлакатнинг мавжуд кескинлик манбаларини тугатиш учун биргаликда курашишга қатъият билан интилаётганлигини намойиш қилди», — деб ёзади Ҳиндистон ҳукумат доираларига яқин турувчи «Нэшнл геральд» газетаси. Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқида илгари сурилган янги совет ташаббуслари, жумладан унинг Варшава Шартномаси ва НАТОнинг раҳбар органлари шу иттифоқларнинг ҳаракат доирасини Осиё, Африка ва Лотин Америкасига ёймаслик тўғрисида баёнот берсинлар, деб қилган таклифи бутун дунёда кенг миқёсда маъқулланди.

В. МАТЯШ, (ТАСС).

ЧССР. Ясловск-Богуницадаги атом электростанцияси Совет Иттифоқининг ёрдамида қурилган бўлиб, у мамлакатнинг етакчи энергетика корхоналаридан биридир. Суратда: бошқарув пультида.

(ТАСС фотохроникаси).

ИСРОИЛДА УРУШГА ҚАРШИ НАМОЙИШ

БАЙРУТ, 26 сентябрь. (ТАСС). Тель-Авивда Исроилнинг бутун тарихида мамлакат ҳукмрон доираларининг агрессив йўлига қарши энг катта норозилик намойиши бўлиб ўтди. Намойишда мамлакатнинг турли чеккаларидан Тель-Авивга келган урушга қарши ташкилотлар, диний ташкилотлар ва ёшлар ташкилотлари вакилларидан иборат 400 мингга яқин киши қатнашди. Намойиш қатнашчилари Бегин кабинети ўтказаётган ҳозирги агрессив сиёсатдан воз кечишга, фаластинликларга нисбатан қирғинчилик сиёсатини тўхтатишга даъват этувчи транспарантларни кўтариб бордилар.

Улар Исроил ҳарбий қўмондонлигининг очиқдан-очиқ йўл қўйиб бериши натижасида Ғарбий Байрутда фаластинлик қочоқларнинг лагерларида қилинган қирғинликни қораладилар ва ҳарбийларнинг шу жиноятини ва бошқа жиноятлари синчиклаб текширилишини, барча жанговар ҳаракатлар тўхтатилишини, Ливандан Исроил қўшинлари олиб чиқиб кетилишини талаб этдилар. Намойиш қатнашчилари «Бегин ва Шарон, халқ сизларнинг истеъфога чиқишларингизни талаб этмоқда» деб хитоб қилдилар.

ПХПНИНГ МУРОЖААТИ

ДЕҲЛИ, 26 сентябрь. (ТАСС). Покистон халқ партияси (ПХП) Зиёул Ҳақнинг ҳарбий маъмуриятига мурожаат этиб, Афғонистон Демократик Республикаси ҳукуматини тан олишга ва у билан дарҳол музокаралар бошлашга даъват қилди. «Таймс оф Индиа» газетасининг хабар қилишича, партия раҳбарлик органининг мажлисида қабул қилинган махсус резолюцияда ана шу талаб баён этилган. Бошқа бир резолюцияда ПХП Покистоннинг социалистик мамлакатлар билан, шунингдек Ҳиндистон, Эрон ва қўшилмаслик ҳаракатидаги бошқа давлатлар билан муносабатини тезроқ нормаллаштириш кераклигини ёқлаб чиқди. Партия раҳбарлиги Покистондаги сиёсий аҳволни кўриб чиқиб, мамлакатда сайлов ўтказилишини талаб қилди.

УЛКАН ХИРМОН УЧУН

Республика районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 26 сентябрь бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — районларнинг йиллик планга нисбатан мавсум бошидан буён тайёрланган пахта; иккинчи устун — шу жумладан машинада терилган пахта.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ		
Бўка	67,66	71,38
Оққўрғон	59,82	52,71
Ўрта Чирчиқ	52,58	51,88
Пискент	51,27	51,75
Бекобод	49,02	32,07
Ғалаба	48,84	50,48
Янгийўл	46,21	33,56
Коммунистик	45,64	40,59
Чиноз	39,82	29,23
ХОРАЗМ ОБЛАСТИ		
Гурлан	65,52	29,07
Хонқа	57,43	18,73
Хива	57,06	14,21
Шовот	57,06	34,79
Янгибозор	56,64	42,23
Хазорасп	51,30	15,48
Қўшкўпир	47,93	21,34
Боғот	47,43	20,27
Урганч	45,06	19,53
Янгиариқ	44,89	29,81
БУХОРО ОБЛАСТИ		
Ғиждувон	67,74	29,29
Олот	58,79	26,02
Бухоро	55,99	15,38
Когон	52,94	6,34
Қоракўл	51,24	13,23
Вобкент	49,73	6,11
Свердлов	49,64	3,96
Шофиркон	47,46	6,46
Ромитан	45,90	16,48
Пешку	42,59	5,11
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР		
Тўрткўл	57,33	17,16
Элликқалъа	54,13	22,96
Беруний	53,55	24,91
Хўжайли	52,15	12,77
Нукус	46,68	32,17
Чимбой	40,62	29,09
Амударё	30,28	27,40
Шуманой	37,21	14,20
Ленинобод	34,14	20,35
Қораўзак	34,05	25,92
Қўнғирот	32,88	5,16
Кегейли	31,61	20,11
СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ		
Ленин йўли	59,92	69,49
Қумқўрғон	56,57	25,40
Бойсун	44,37	35,65
Денов	42,09	8,56
Шеробод	41,28	19,00
Термиз	41,28	2,21
Шўрчи	40,03	7,84
Сариосиё	37,39	12,48
Ангор	36,87	21,50
Олтинсой	35,03	1,61
Жарқўрғон	32,59	18,91
Гагарин	32,54	30,42
НАВОИЙ ОБЛАСТИ		
Қизилтепа	42,53	19,72
Навбаҳор	39,75	6,42
Навоий	35,51	11,34
Хатирчи	35,48	15,14
НАМАНГАН ОБЛАСТИ		
Наманган	50,25	21,33
Тўрақўрғон	47,98	37,79
Уйчи	47,46	8,78
Чортоқ	42,24	9,91
Норин	40,09	16,85
Чуст	36,81	6,21
Янгиқўрғон	32,76	1,14
Учқўрғон	30,71	21,87
Поп	29,78	5,46
Косонсой	27,38	6,27
Задарё	14,66	7,07
АНДИЖОН ОБЛАСТИ		
Ленин	46,53	2,12
Андижон	40,47	3,10
Олтинкўл	39,92	5,53
Москва	39,28	9,06
Избоскан	37,56	10,57
Пахтаобод	36,35	3,88
Балиқчи	30,81	4,09
Хўжаобод	30,53	1,78
Бўз	29,69	10,94
Марҳамат	28,10	3,07
Жалақудуқ	27,35	10,04
Қўрғонтепа	18,67	1,89
Жалолқудуқ	18,48	0,94
ФАРҒОНА ОБЛАСТИ		
Ленинград	46,77	1,25
Киров	36,77	13,79
Қува	35,63	0,40
Бувайда	34,33	7,77
Охунбобоев	33,47	6,56
Ўзбекистон	32,51	10,62
Тошлоқ	31,11	9,56
Фрунзе	29,72	1,92
Фарғона	29,44	1,59
Бағдод	28,97	9,96
Риштон	28,27	3,80
Олтиариқ	25,66	1,16
Кувасой шаҳри	23,52	2,18
Ёзёвон	17,15	2,41
ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ		
Камаши	42,16	14,10
Шаҳрисабз	41,29	6,47
Китоб	38,68	3,54
Косон	37,72	12,51
Яккабоғ	35,96	6,95
Қарши	34,48	21,92
Чироқчи	34,33	10,75
Касби	30,66	18,64
Бахористон	30,43	20,13
Гузор	29,75	8,40
Ульянов	29,44	12,08
Муборак	26,26	24,87
Нишон	26,16	8,37
Усмон Юсупов	20,03	15,42
Толлимаржон	10,50	3,92
САМАРҚАНД ОБЛАСТИ		
Каттақўрғон	43,58	24,99
Пахтачи	39,80	30,15
Нарпай	38,33	8,05
Оқдарё	28,28	7,61
Жомбой	27,90	9,31
Иштихон	26,55	7,85
Пастдарғом	25,56	2,47
Булунғур	22,69	10,41
Пайариқ	22,56	8,13
СИРДАРЁ ОБЛАСТИ		
Ворошилов	30,08	37,37
Ильич	30,03	33,95
Комсомол	29,78	31,10
Бобур	28,82	31,00
Гулистон	26,52	28,00
Сирдарё	22,75	20,08
Мирзаобод	22,14	24,72
Оқолтин	21,13	24,70
Хавос	17,81	15,82
ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ		
Октябрь	29,98	32,87
Арнасой	28,72	31,78
Жиззах	27,57	17,67
Галлаорол	26,84	31,54
Фориш	26,40	10,89
Мирзачўл	26,34	27,98
Дўстлик	25,41	21,80
Зафаробод	24,64	31,21
Пахтакор	21,22	21,44
Зарбдор	20,09	14,68

ПАХТАКОР, СИЗГА ЗАФАР БЎЛСИН ЁР!

Вадим КОЖЕВНИКОВ:

ҚУДРАТЛИ ТЎЛҚИН

[illegible]

[illegible]

СУРАТДА: Кўп миллатли совет адабиёти фестивали қатнашчилари — Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари (чапдан ўнгга) В. М. Кожевников, И. В. Абашидзе, Р. Ҳамзатовлар.
А. Тўраев фотоси.

ЧАВАНДОЗ БОЛАГА

Фазу АЛИЕВА
(Доғистон)

Болажон,
эгарсиз ва узангисиз
От қамчилаб бораётган чавандоз бола,
Сенга ҳасад қиляпман
Ҳу кўринган булут янглиғ тиниқ
Тўзғиб кетган сочларингга
Илашган нурдай ҳасадим иссиқ.
Қачонлардир мен ҳам бунда
Отда учгандим.
Парга ўхшаб гоҳо чўққи,
гоҳ тошга тегиб,
Тоғдан тоққа
Худди булут янглиғ кўчгандим,
Учган эдим,
Порлаётган қуёшга тегиб.
Учган эдим
Отмас,
Довқур бир шамолнинг бўйнига ётиб.
Сочларимнинг узун, қора, шўх толалари
Отнинг сариқ ёли билан эшилиб кетиб,
Қичқиргандим, уча қолгин,
отим, баланд уч.
Борарканман қуёш нурин
ғамлаб дилимга,
Шундан буён ўша парвоз
яшар мен билан,
Шундан буён нур қўшиғи
келар тилимга.
Болажон,
Сен бўш келмагин, шамолдай от сур,
Мен-ку энди шошиб,
отга урмасман эгар.
Аммо ўша бир вақтлари
жамлаганим нур
Кулиб-кулиб тугатмоққа умримни етар.
Болажон, сен учгин,
Сенга менинг ҳасадим —
От ёлида ўйнаётган нурдайин нафис,
Бу нур таранг торга ўхшаб кетади асли.

ЁЛҒИЗ ДАРАХТ

Ёлғиз дарахт тиклаб турар қад
Юксак, юксак тоғнинг устида.
Дара ёқдан тикилган фурсат
У бургутга ўхшайди жуда.
Қанотлари қора бургутга.
Баргларини нурга ёйиб у,
Ҳожат сезмай ҳеч бир тиракка,
Гўё ердан осмондан айри
Учаётир дахлсиз, якка.
Ёлғиз дарахт тиклаб турар қад,
Унда бир тоқатки, тўзмас, тик.
Мўминликки, қўзғайди ҳасад.
Мағрурликки, ҳасадга лойиқ.
Кучга тўлган шохларини гоҳ
Кетган аччиқ бўронлар ўриб.
У қайтадан кўкартган буток
Кетганида яшинлар уриб,
Танасига бўлмас тикилиб,
Жароҳатлар ўйган, қорайтган,
Тўфонларда тамом тўкилиб
Яна кўклаш қўшиғин айтган.
Тана, баргини гармсел уриб
Илма тешик қилган бургут сахт
Тақдир билан рўпара туриб,
Ўсар ёлғиз, яшовчан дарахт.

Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА
таржималари.

Ираклий АБАШИДЗЕ:

ҒОЛИБЛАР

[illegible]

...дан ҳам фахрланаман.

Ана шу сафаримдан ҳозирга қадар Тошкентда, Ўзбекистонда жуда кўп марта бўлдим. Ҳамма-ҳаммаси ёдимда. Масалан, 1956 йилда Осиё ёзувчиларининг Деҳли конференцияси уюштирилган эди. Конференция ташкилот комитетига азиз дўстим, таниқли партия ва давлат арбоби, ажойиб асарлари билан довруқ таратган Шароф Рашидович Рашидов раҳбарлик қиларди. (У киши ўша йилларда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси эди). Константин Симонов, Анатолий Софронов, Мухтор Авезов, Мирзо Турсунзода каби дўстларим қаторида мен ҳам Тошкентга, ташкилот комитетига таклиф қилинган эдим. Тайёргарлик ишлари ғоятда билимдонлик ва активлик билан олиб борилди. Шунинг учун ҳам, эндиликда маданият тарихимизга, халқларнинг ўзаро ижодий алоқалари йилномасига заргал ҳарфлар билан ёзилиб қолган Осиё ёзувчиларининг Деҳли конференцияси зўр муваффақият билан ўтган эди.

— Ўзбекистонлик пахтакорлар билан кўп учрашгансиз. Бу йил республикамиз [illegible]

[illegible] яхши биламан. Айни шу кунларда республика далаларида фидойилик кўрсатиб меҳнат қилаётган кишиларнинг руҳини, республика раҳбарларининг интилишлари ва активлигини кўриб, шунга амин бўлдимки, Ўзбекистон бу йил ҳам ўз олдига қўйган муқаддас мақсадига эришади. Олти миллион тонна оқ олтин хирмони қад кўтаради!

Имкониятдан фойдаланиб, барча ёзувчиларимизни хусусан, ўзбекистонлик ҳамкасбларимизни пахта, пахтакор ва пахтакор меҳнати мавзуида янада кўпроқ асарлар яратишга, муносиб бадиий полотнолар ижод этишга даъват этаман. Негаки, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг «Оқ олтинни олтин қўллар яратади» деган улуғ эътирофига сазовор бўлган замондошларимиз ва уларнинг меҳнати ҳақида яратилган асарлар ҳали унчалик кўп эмас. Келинг, дўстлар, она-Ватанимизга оқ олтин ҳадя этаётганларни улуғлайлик, улар ҳақида кўпроқ ёзайлик, ёзганда ҳам муносиб қилиб ёзайлик!

[illegible] Вадим Кожевников.

Желаю Вам, дорогие хлопкоробы, всем нам любимой республики, цветущего Узбекистана великих успехов.
Ираклий Абашидзе

СПОРТ

ШАХМАТ:

ИККИ ДАЪВОГАР

Москвада жаҳон шахмат тожи учун ўтказилган зоналараро турнир якунланди. Совет шахматчиси Г. Каспаров сўнгги учрашувларда кетма-кет ғалабага эришиб, муддатидан илгари тож даъвогарлари баҳсига йўлланма олди. У 13 имкониятдан 10 очко тўплади. Михаил Таль (СССР) ҳамда У. Андерссон (Швеция)лар ҳисобида 8 тадан очко бор. Совет шахматчиси А. Бельявский 8,5 та очко жамғарди. Даъвогарлар баҳсига бериладиган иккинчи йўлланманинг тақдири эса А. Бельявский — Ф. Георгиу (1:0) ўртасида кечиктирилган ўйин давомида ҳал бўлди.

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● ЧИМ ХОККЕЙ: Эркаклар олий лига командалари навбатдаги учрашувда куч синашдилар. Андижоннинг «Звезда» хоккейчилари Самарқанд спартакчиларини қабул қилиб (3:0, 3:0), 37 очко билан учинчи ўриндаги мавқеларини мустаҳкамлашди. «Старт» (Ленинск) — «Химик» (Фарғона) коллективлари учрашувида 2:0 ва 0:2 ҳисоби қайд этилди.

● ХОККЕЙ. Тошкентнинг «Бинокор» командаси иккинчи учрашувни Минск динамочилари билан ўтказиб (5:1, 5:2), 6 очко билан бешинчи ўринни эгаллаб турибди.

● ФУТБОЛ. Иккинчи лиганинг Ўзбекистон зонасида ўтказилган навбатдаги учрашувлардан кейин Самарқанд динамочилари очколарни 48 тага етказишди. 2—3-ўриндаги «Старт» (Тошкент) ва «Навбаҳор» (Наманган) командаларида 39 тадан очко бор.

Биринчи лига вакили Жиззахнинг «Звезда» командаси Воронежнинг «Факел» коллективини қабул қилиб (1:1), очколарини 31 тага етказди.

Редактор
М. КОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.45 — Ўсмирлар ижоди. 10.25 — Эртак ҳузурида меҳмонда. 12.05 — Мўъжизасиз мўъжизалар. 13.10 — Концерт. 13.40 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Оналар мактаби. 16.35 — Ҳужжатли фильм. 17.40 — Стадион ҳамма учун. 18.10 — Ёшлар адреслари. 19.10 — Футбол шарҳи. 19.40 — Партия планлари — халқ планлари. 20.10 — Халқаро музика кунига. 21.30 — Время. 22.05 — Бир актёр театри. 22.30 — Хоккей. Динамо (М) — ЦСКА. 24.00 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 ва 10.45 — Табиатшунослик. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.15 — Рус тили. 11.05 — Хатларга жавоблар 11.35 ва 12.40 — М. Горький. 12.05 — Фан оламида. 13.10 — Ўқитувчи экрани. 13.35 — Оталар ерида. 14.25 Илмий-оммабоп фильм. 14.35. — Ишчи эстафетаси. 15.25 — ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Концерт. 19.50 — Илмий-оммабоп фильм. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Наапет. Ба- [illegible]

ТОШКЕНТ-I. 18.05 — Болалар учун фильм. 18.20 — Ўсмирлар ижоди. 18.50 — Бугун — Бутунжаҳон туризм куни. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Космосни забт этаётганлар — чўлни забт этувчиларга. 20.00 — Фильм-концерт. 20.20 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Чорвачилик — зарбдор фронт. 22.25 — Кўп миллатли совет адабиёти фестивалининг байрам кечаси.

ТОШКЕНТ-II. 18.35 — Кинопрограмма. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.30 — «Звезда Востока» журнали — 50 ёшда. 21.30 — Москва-II.

БУГУН — ЖАҲОН ТУРИЗМИ КУНИ

МАҚСАДИМИЗ: ТИНЧЛИК ВА ДЎСТЛИК

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев 1980 йилда Филиппинда бўлиб ўтган туризм бўйича Жаҳон конференциясига йўллаган табригида таъкидлаб ўтганидек, Совет Иттифоқида аҳолининг жуда кенг табақаларидан туристлар алмашинишда қатнашиш учун ҳамма шарт-шароитлар яратилган.

Ўзбекистон — мамлакатимизнинг туризм кенг қулоч ёяётган ўлкаларидан биридир. Бизнинг Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Урганч-Хива, Шаҳрисабз, Фарғона ва Қўқон сингари туристик марказларимиз бутун дунёга машҳурдир. Қадимий ва навқирон шаҳарларимиздаги қимматли тарихий ёдгорликларга чет эллик меҳмонлар катта эҳтиром туйғуси билан қараганлари ҳолда ҳозирги ҳаётимиз билан ҳам қизиқиб танишмоқдалар.

Чет эл туризми кўламининг кенгаяётганини республикамизга ташриф буюраётган меҳмонлар сонининг ошиб бораётганлигидан ҳам билса бўлади. Мана шу юбилей йилининг ўзидаёқ республикамизга чет эллардан 220 мингдан ортиқ меҳмон келиши кутилмоқда.

Чет эл туризмини ривожлантириш фақат моддий базани кенгайтириш — катта хўжаликни вужудга келтиришдангина иборат бўлиб қолмай, балки туристик амалиётнинг энг яхши намуналарини ўзида мужассамлаштирган иш услуби асосида хизмат кўрсатишни такомиллаштириб бориш ҳамдир. Республика «Интурист» системаси ходимлари туристик марказларимизга ташриф буюрган ажнабий меҳмонлар фақатгина яхши дам олиб қолмасдан, халқимизнинг ижодий ва бунёдкорлик заковати — меъморчиликнинг ҳақиқий нодир намуналари, такрорланмас гўзаллик кашф этган архитектура ёдгорликларидан завқ олишлари, айни пайтда мамлакатимиз ютуқлари билан янада яхшироқ танишишлари учун ҳамма ишларни қилмоқдалар.

Ўзбекларда «Меҳмон — отангдан улуғ» деган мақол бор, — дейди ҳинд Сарас Кумар, — «Интурист» ходимлари ўз ишига сидқидиллик билан ёндашадилар, улар ўзлари олиб бораётган иш халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамфикрликни мустаҳкамлашини яхши тушунадилар.

Меҳмонларни кутиб олиш ва уларга хизмат кўрсатиш зўр диққат-эътибор талаб этади. Бу ишда махсус маҳорат, тажриба, юксак профессионал кўникмаларгина кифоя қилмайди. Бу муҳим ишда республикамизнинг бир қатор министрликлари, идоралари ва ташкилотларининг ходимлари мезбонларга камарбаста бўладилар. Ахир, кўплаб меҳмонларга совет кишиларига хос меҳмоннавозлик кўрсатишнинг ўзи бўладими! Бу ишда Савдо министрлиги, Маданият ҳамда Маиший хизмат кўрсатиш министрликларининг ёрдамига таянмай бўлмайди. Бизга коммунал хўжалик, автомобиль транспорти ва кўпгина бошқа корхоналар, маданий-маиший, ижтимоий муассасалар катта ёрдам бермоқдалар.

Чет эллик туристлар халқимизнинг ўтмишдаги ва ҳозирги энг яхши маданият ва ижод намуналари билан танишмоқдалар. «Интурист»нинг Тошкент бўлими Маданият марказида, Бухоро бўлимининг ёзги эстрада биносида ва бошқа бўлинмаларда мунтазам концерт бериб турган «Лазги», «Шодлик» ансамбллари ва бошқа ижодий коллективлар туристларнинг зўр ҳурматини қозондилар. Республика «Билим» ва «Дўстлик» жамиятлари билан биргаликда катта ва қизиқарли ишлар олиб бормоқдамиз.

Ишимизни муттасил такомиллаштириб, ажнабий туристларни кутиб олиш ва уларга хизмат кўрсатишга катта эътибор берган ҳолда бу ишда камчилик ва нуқсонлар борлигини эътироф қилишимиз лозим, ҳозир меҳнат коллективлари уларни бартараф этиш ва хизмат кўрсатиш маданиятини яхшилаш борасида тинимсиз иш олиб бормоқдалар.

Бугун нишонланаётган Жаҳон туризми куни «Меҳмон иззати — мезбон ҳурмати» шиори билан ўтказилмоқда. Бизнинг мамлакатимизда Туризм кунининг нишонланиши Коммунистик партия ва Совет ҳукумати томонидан халқаро ишонч ва ҳамфикрликни мустаҳкамлаш воситаси сифатида халқаро туристик алоқаларни ривожлантиришга катта эътибор қилинаётганлигидан далолат беради.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги чет эл туризми бошқармасининг бошлиғи.

«ЗВЕЗДА ВОСТОКА» — 50 ЁШДА

МАЪНАВИЙ ХАЗИНАМИЗ КЎЗГУСИ

ВКП(б) Марказий Комитети Ўрта Осиё бюроси қарорига биноан 1932 йил майидан адабий-бадиий, ижтимоий-сиёсий «Советская литература народов Средней Азии» журнали чиқа бошлади. Кейинчалик журнал «Литературный Узбекистан», «Литература и искусство Узбекистана» номларида чиқди. 1946 йил майидан буён у «Звезда Востока» номи билан нашр этилмоқда. Дастлаб 10 босма табақ бўлган журнал эндиликда 21 босма табақ ҳажмдадир. Журнал бошда 10 минг тиражда нашр этилган бўлса, ҳозир 138 минг нусхада чоп этилади. Ана шу — Шарқнинг ёрқин юлдузи бўлган «Звезда Востока» журналининг 50 йиллиги кенг нишонланмоқда.

Маънавий хазинамиз кўзгуси — «Звезда Востока» журнали Ўрта Осиё ва Қозоғистондаги энг кўҳна рус тилидаги нашрлардан биридир. Эллик йилдирки, журнал адабиётимизни кенг китобхонлар орасида фаол тарғиб қилиб келмоқда. Журнал мухлислари мамлакатимизнинг турли бурчакларида яшайди. Москвалик ва ленинградлик, севастополлик, владивостоклик-у душанбалик, львовликлар «Звезда Востока»ни севиб ўқиб келишади.

Журнал дастлабки йилларданоқ Совет Шарқи халқлари адабиёти намояндалари ижодини кенг тарғиб қила бошлади. Адабиётимизда воқеа бўлган сара асарларни Иттифоқ китобхонларига етказиш «Звезда Востока»нинг доимо биринчи даражали вазифаси бўлиб келди. Садриддин Айнийнинг «Қуллар», Ойбекнинг «Қутлуғ қон», «Олтин водийдан шабадалар», «Қуёш қораймас», Шароф Рашидовнинг «Ғолиблар», «Бўрондан кучли», «Қудратли тўлқин», Парда Турсуннинг «Ўқитувчи», Назир Сафаровнинг «Кўрган-кечирганларим», Абдулла Қаҳҳорнинг «Қўшчинор чироқлари», «Синчалак», Сарвар Азимовнинг «Юлдузлар жамоли», Раҳмат Файзийнинг «Ҳазрати инсон», Мирмуҳсиннинг «Умид» сингари машҳур асарлари бугунги кунда қардош халқлар тилларигагина эмас, қатор чет тилларга ҳам таржима қилинган. Улар турли йилларда «Звезда Востока» журнали саҳифаларида эълон қилинганлигини мамнуният билан қайд этиш мароқлидир.

«Звезда Востока» ўзбек совет шеъриятининг ажойиб дурдоналарини Иттифоқ китобхонларига етказиш борасида ҳам жонбозлик кўрсатиб келмоқда. Ўзбек адиблари ижодидан таржималар билан бир қаторда республикамизда яшаб, ижод қилаётган турли миллатга мансуб адиблар асарлари журнал саҳифаларида кенг ёритилиб борилади.

«Звезда Востока» журнали республикамиз меҳнаткашлари ҳаётини ёритишга ҳам алоҳида эътибор бериб келмоқда. Журнал саҳифаларидан ўрин олаётган энг ёрқин публицистик мақолаларда, очеркларда бугунги куннинг долзарб масалалари қаламга олинади. Бу асарларда улкан «оқ олтин» хирмони бунёд этиш йўлида жасорат билан меҳнат қилаётган пахтакорларимизнинг матонати, ноёб янгиликлар яратаётган фан-техника намояндаларининг меҳнати, қурувчиларимизнинг, ишчи ю чорвадорларимизнинг фидокорона ишлари улуғланади. Замондошларимизнинг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш борасида қилаётган ишлари ёрқин ифода этилади.

Маълумки, бу йил СССР ташкил этилганлигининг қутлуғ 60 йиллиги кенг нишонланади. «Звезда Востока» журналининг ярим асрлик тўйи ана шу шодиёна ўтадиган йилда нишонланаётганлиги қувончлидир. Яқинда КПСС Марказий Комитети «Адабий-бадиий журналларнинг коммунистик қурилиш тажрибаси билан ижодий алоқаси тўғрисида» қарор қабул қилди. Бу тарихий ҳужжат биз учун узоқ даврга мўлжалланган иш программасидир. Адибларни республика ҳаёти билан янада боғлаш, уларнинг ўзаро алоқасини янада кучайтириш борасида «Звезда Востока» журнали ҳам самарали ишлар қилмоқда. Жиззах областида журналнинг адабий пости ташкил этилди. Шунингдек, журнал редакцияси ташаббуси туфайли бир қатор ижодкорларнинг Ноқоратупроқ ўлкада меҳнат қилаётган республикамиз ишчилари билан мустаҳкам алоқаси ўрнатилди. Журнал саҳифаларида ёритилган Ноқоратупроқ ўлкада меҳнат қилаётганлар ҳақидаги очерклар ана шунинг мевасидир.

«КПСС XXVI съезди қарорлари — ҳаётга!», «СССРнинг 60 йиллиги», «Ўн биринчи беш йиллик — амалда» рубрикалари остида берилаётган материалларда республика экономикаси ва маданияти, бу соҳаларда қўлга киритилган мислсиз ютуқлар ҳақида ҳикоя қилинади.

«Звезда Востока» адабиётимизнинг энг яхши намуналарини Иттифоқ китобхонларига етказадиган нашрдир. Республикамизда ўзбек ва рус, қорақалпоқ ва тожик, корейс ва татар тилларида ижод қиладиган кўп сонли адиблар яшайди. Уларнинг асарлари Иттифоқ китобхонларига етиб боришида таржимонларнинг ҳиссаси катта бўлади. Шу маънода журнал коллективи маҳаллий таржимонлар ҳамда москвалик ва ленинградлик ёзувчи-таржимонлар билан доимо ҳамкорлик қилиб келмоқда.

Журнал ҳамиша ёш ижодкорлар билан қизғин иш олиб боради. Журнал ҳузурида «Звезда Востока» адабий клуби» мавжуд бўлиб, унда асосан ижодкор ёшлар билан иш олиб борилади. Ҳар йили «Звезда Востока»нинг 10-сони ёш ижодкорлар ижодига бағишланади.

«Звезда Востока» — 50 ёшда. Беихтиёр, журналнинг дастлабки сонлари қандай чиққанлиги кўз ўнгингда намоён бўлади: қандай эди-ю, қандай бўлди. Ҳа, озмунча ишлар қилингани йўқ. Олдинда эса ойдин йўл турибди, бу йўл нурли чўққилар сари бошлаб боради.

А. УДАЛОВ,
«Звезда Востока» журналининг бош редактори.

Ўзбекистон ССР Олий ва Ўрта махсус таълим министрлиги коллегияси ва аппарати министр ўринбосари М. С. Султоновга акаси
Саидғани Султонович ХОЛМИРЗАЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат кутубхонаси коллективи шу кутубхонанинг собиқ бўлим бошлиғи
Абдуваҳоб МУЗАПАРОВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига ва қариндош-уруғларига таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
Редакция адреси: 700000, Тошкент — П, Ленин кўчаси, 41.
ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари — 33-06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05; масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05; секретариат — 33-72-83, [illegible]